

Bibliografia

- Adamczyk L., *Mentalizacja. Cz. 1: Wprowadzenie do zagadnienia, wymiary mentalizacji*, „Psychoterapia” 2013, nr 3 (166).
- Adams J. B. i in., *Mercury, Lead, and Zinc in Baby Teeth of Children with Autism Versus Controls*, „Journal of Toxicology and Environmental Health” 2007, vol. 70, nr 12.
- Adams J. B. i in., *Toxicological Status of Children with Autism vs. Neurotypical Children and the Association with Autism Severity*, „Biological Trace Element Research” 2013, nr 151 (2).
- Agnew R., *Foundation for a General Strain Theory of Crime and Delinquency*, „Criminology” 1992, vol. 30, nr 1.
- Agnew R., White H. R., *An Empirical Test of General Strain Theory*, „Criminology” 1992, vol. 30, nr 4.
- Agresja wśród dzieci i młodzieży - perspektywa psychoedukacyjna*, red. A. Frączek, I. Pufal-Struzik, Kielce: Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP 1996.
- Aiken L. R., *Attitudes and Related Psychosocial Constructs. Theories, Assessment and Research*, Thousand Oaks: Sage Publications 2002.
- Albert B., McBride R., Seddon D., *Perspectives on Disability, Poverty and Technology*, Report to Healthlink Worldwide and GIC Ltd., Norwich: University East England 2002.
- Alexander F., *Psychosomatic Medicine. Its Principles and Applications*, New York: W. W. Norton 1950.
- Al-Khamisy D., *Gotowość nauczycieli edukacji przedszkolnej do pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych*, w: *Integracja społeczna osób niepełnosprawnych*, red. G. Dryżałowska, H. Żuraw, Warszawa: Żak 2004.

- Ambrozik W., *Pedagogika resocjalizacyjna*, w: *Pedagogika*, t. 3: *Subdyscypliny wiedzy pedagogicznej*, red. B. Sliwerski, Gdańsk: GWP 2006.
- Antonovsky A., *Rozwikłanie tajemnicy zdrowia: jak radzić sobie ze stresem i nie zachorować*, przeł. H. Grzegolowska-Kjarkowska, Warszawa: Fundacja IPN 1995.
- Apanel D., *Teoria i praktyka kształcenia integracyjnego w Polsce w latach 1989-2012*, Toruń: Adam Marszałek 2014.
- Aponowicz I., *Specyfika opieki nadm todyimi pacjentami cierpiącymi na przewlekłe zapalenia choroby narządu ruchu, w szczególności młodzieńcze idiopatyczne zapalenie stawów*, w: *Rozwój poprzez terapię. Interdyscyplinarne aspekty pedagogiki leczniczej*, red. M. Bidzian, W. Budziński, Gdańsk: Wydawnictwo GWSH 2011.
- Autyzm - epidemiologia, diagnoza i terapia*, red. T. Pietras, A. Witusik, P. Gałęcki, Wrocław: Continuo 2010.
- Bailey A., Le Couteur A., Gottesman I., *Autism as a Strongly Genetic Disorder: Evidence from a British Twin Study*, „Psychological Medicine” 1995, nr 25.
- Balcerek M., *Prawa dziecka*, Warszawa: PWN 1986.
- Baltes P. B., Smith J., *New Frontiers in the Future of Aging: From Successful Aging of the Young Old to the Dilemmas of the Fourth Age*, „Gerontology” 2003, nr 49.
- Bandura A., *Social Learning Theory*, Englewood Cliffs: Prentice Hall 1977.
- Bańka A., *Spółeczna psychologia środowiskowa*, Warszawa: Scholar 2002.
- Baran J., Kłaczak M., *Sposoby komunikowania się uczniów z wadami słuchu ze słyszącymi na terenie szkoły masowej*, w: *Uczeń niepełnosprawny w szkole masowej*, red. A. Hulek, B. Grochmal-Bach, Kraków: Wydawnictwo WSP 1992.
- Baran J., *Problemy i konteksty wychowania dzieci z uszkodzonym słuchem w przekazach ich słyszących matek*, Kraków: WN UP 2013.
- Barbeau E. B., Mendrek A., Mottron L., *Are Autistic Traits Autistic?*, „British Journal of Psychology” 2009, nr 100.
- Barnes C., Mercer B. G., *Niepełnosprawność*, przeł. P. Morawski, Warszawa: Sic! 2008.
- Baron-Cohen S., *Autism: a Specific Cognitive Disorder of Mind-Blindness*, „International Review of Psychiatry” 1990, nr 2.
- Baron-Cohen S., Bolton P., *Autyzm: fakty*, przeł. E. Wiekiera, Kraków: Krajowe Towarzystwo Autyzmu 1999.
- Baron-Cohen S., Leslie A. M., Frith U., *Does the Autistic Child Have a „Theory of Mind”?*, „Cognition” 1985, nr 21.
- Baron-Cohen S., *Mindblindness: an Essay on Autism and Theory of Mind*, Cambridge: MIT Press 1995.
- Bartkowicz Z., *Czynniki pozaintelektualne w uczeniu się upośledzonych umysłowo*, w: *Wybrane zagadnienia z psychologii dziecka upośledzonego umysłowo*, red. Z. Sękowska, Lublin: Wydawnictwo UMCS 1983.
- Bartrikowska U., *Sytuacja społeczna i rodzinna słyszących dzieci niesłyszących rodziców*, Toruń: Akapit 2010.
- Bauman Z., *Kultura w płynnej nowoczesności*. Warszawa: Agora 2011.

- Bąbka J., *Psychologiczne aspekty efektywności edukacji dzieci w systemie integracyjnym*, w: *Integracja osób niepełnosprawnych w edukacji i interakcjach społecznych*, red. Z. Kazanowski, D. Osik-Chudowolska, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2003.
- Becker H., *Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance*, New York: Free Press 1963.
- Beveridge S., *Special Educational Needs in Schools*, New York: Routledge 1999.
- Białas M., *Filozoficzne spojrzenie na rehabilitację niesłyszących*, w: *Pedagogika specjalna - koncepcje i rzeczywistość*, red. T. Żółkowska, Szczecin: Print Group 2007.
- Białecki L., Haman J., *Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów OECD/ /PISA. Wyniki polskie - raport z badań*, Warszawa: Fundacja Res Publica 2003.
- Bickenbach J., Chatterji S., Bradley E., Utsiini T., *Models of Disablement, Universalism and the International Classifications, Disabilities Handicaps*, „Social Science and Medicine” 1999, nr 48.
- Bidziński K., *Znaczenie nadawane zjawisku niepełnosprawności przez młodzież sprawną, w kontekście kształtowania się tożsamości osób z dysfunkcją narządu ruchu*, w: *Miejsce Innego we współczesnych naukach o wychowaniu*, red. B. Jachimczak, B. Olaszewska, D. Podgórska-Jachnik, Łódź: Satori 2007.
- Binnebesel J., *Opieka nad dziećmi i młodzieżą z chorobą nowotworową w doświadczeniu pacjentów*, Toruń: Wydawnictwo UMK 2003.
- Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, *Osoby niepełnosprawne w Polsce: podstawowe dane statystyczne*, 2004.
- Blackman A. J., *Early Intervention: An Overview*, w: *Early Intervention Practices around the World*, red. S. L. Odom, M. J. Hanson, J. A. Blackman, S. Kaul, Baltimore: Brookes Publishing 2003.
- Blumberg L., *On Display: Your Child is Being Humiliated*, „Exceptional Parent” 1991, vol. 21, nr 7.
- Borowicz R., *Równość i sprawiedliwość społeczna: studium na przykładzie oświaty*, Warszawa: PWN 1988.
- Borowska-Beszta B., *Etnografia stylu życia kultury dorosłych torunian z zaburzeniami rozwoju: rozprawa habilitacyjna*, Toruń: WN UMK 2013.
- Borowska-Beszta B., *Niepełnosprawność w kontekstach kulturowych i teoretycznych*, Kraków: Impuls 2012.
- Borzyszkowska H., *Oligofrenopedagogika*, Warszawa: PWN 1985.
- Bowlby J., *Attachment and Loss*, t. 3: *Loss*, New York: Basic Books 1980.
- Bradley J. R., Johnson D. R., Pober B. R., *Genetyka medyczna: notatki z wykładów*, red. T. Mazurczak, przeł. J. Kłapecki, Warszawa: PZWL 2009.
- Braithwaite D. O., *„I Am a Person First”: Different Perspectives on the Communication of Persons with Disabilities*, w: *Case Studies in Communication and Disenfranchisement: Applications to Social Health Issues*, red. E. B. Ray, Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates 1996.
- Bronfenbrenner U., *The Bioecological Theory of Human Development*, w: *Making Human Beings Human: Bioecological Perspectives on Human Development*, Thousand Oaks: Sage Publications 2005.

- Bronfenbrenner U., *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*, Cambridge: Harvard University Press 1979.
- Brzezińska A., *Dzieciństwo i dorastanie: korzenie tożsamości osobistej i społecznej*, w: *Edukacja regionalna*, red. A. W. Brzezińska, A. Hulewska, J. Słomska, Warszawa: PWN 2006.
- Brzezińska A., *Jak skutecznie wspomagać rozwój*, w: *Psychologiczne portrety człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa*, red. A. Brzezińska, Gdańsk: GWP 2005.
- Brzezińska A., Piotrowski K., *Aktywność zawodowa osób z ograniczeniem sprawności: w: znaczniki społeczno-demograficzne i osobowościowe*, Warszawa: Academica 2007.
- Brzezińska A., *Psychologia a edukacja: pomoc psychologiczna wobec transformacji systemu edukacji*, „Edukacja” 2003, nr 1 (81).
- Brzezińska A., *Społeczna psychologia rozwoju*, Warszawa: Scholar 2000.
- Brzeziński J. i in., *Skala inteligencji D. Wechslera dla dorosłych. Wersja zrewidowana - renormalizacja WAIS-R/PL. Podręcznik*, Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych PTP 1996.
- Buchała K., Zoll A., *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 1-116 Kodeksu karnego*, Kraków: Zakamycze 1998.
- Budziński W., *Koncepcje i kryteria zdrowia*, w: *Rozwój poprzez terapię. Interdyscyplinarne aspekty pedagogiki leczniczej*, red. M. Bidzan, W. Budziński, Gdańsk: Wydawnictwo GWSH 2011.
- Bujnowska A., *Postawy studentów pedagogiki wobec różnych grup osób niepełnosprawnych*, w: *Pedagogika specjalna - koncepcje i rzeczywistość*, t. 3: *Socjopedagogiczne aspekty rehabilitacji osób niepełnosprawnych*, red. T. Żółtowska, M. Wlazło, Szczecin: Wydawnictwo USz 2008.
- Byczkowska U., Nosarzewska S., *Niepełnosprawność i osoba niepełnosprawna w osądach studentów różnych kierunków - implikacje dla koncepcji kształcenia*, w: *Pedagogika specjalna szansą na realizację potrzeb osób niepełnosprawnych*, Olsztyn - Poznań - Warszawa: PTP 2002.
- Campbell A., *The Sense of Well-Being in America: Recent Patterns and Trends*, New York: McGraw-Hill 1981.
- Campbell F. K., *Refusing Able(ness): A Preliminary Conversation about Ableism*, „M/O Journal” 2008, vol. 11, nr 3.
- Cannon W. B., *The Wisdom of the Body*, New York: The Norton Library 1932.
- Chodkowska M., Byra S., Kazanowski Z., Parchomiuk M., Szabala B., *Stereotypy a warunki życia osób niepełnosprawnych*, w: *Stereotypy niepełnosprawności. Między wykluczeniem a integracją*, red. M. Chodkowska i in., Lublin: Wydawnictwo UMCS 2010.
- Chodkowska M., Kazanowski Z., *Socjopedagogiczne konteksty postaw nauczycieli wobec edukacji integracyjnej*, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2007.
- Chodkowska M., *Problemy pedagogicznego wsparcia uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w zakresie społecznego funkcjonowania w klasie szkolnej*, w: *Wsparcie społeczne w rehabilitacji i resocjalizacji*, red. Z. Palak, Z. Bartkiewicz, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2004.

- Chodkowska M., *Socjopedagogiczne aspekty edukacji integracyjnej - nadzieje i realia w warunkach reformy systemu oświaty*, w: *Pedagogika specjalna w reformowanym ustroju edukacyjnym*, red. Z. Palak, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2001.
- Chosia M., Domagała W., Uraśińska E., *Podstawy patologii*, Warszawa: WL PZWL 2010.
- Chruszczewski M. H., *Profile uzdolnień. Intelktualne i osobowościowe składniki uzdolnień plastycznych i muzycznych*, Warszawa: Wydawnictwo UW 2009.
- Chrzanowska I., *Changes within of the Polish Education System and the Education of Handicapped*, w: *Global Education - up to the Future*, red. A. Akimjak, H. Lubcker, Warszawa - Marshall - Ruzomberok: OWP SIM 2008.
- Chrzanowska I., *Czy szkoła ogólnodostępna jest dostępna? Perspektywy powodzenia działań normalizacyjnych w edukacji uczniów upośledzonych umysłowo*, w: *Problemy edukacji integracyjnej dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną*, red. Z. Janiszewska-Nieścioruk, Kraków: Impuls 2007.
- Chrzanowska I., *Dostęp do kultury a niepełnosprawność. O szansach inkluzji*, „Studia Edukacyjne” 2012, nr 19.
- Chrzanowska I., *Osoba niepełnosprawna w przestrzeni społecznej*, w: *Tożsamość w kontekście edukacyjnym i społecznym. Między partykularyzmem a uniwersalizmem*, red. A. Cybal-Michalska, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM 2011.
- Chrzanowska I., *Problemy edukacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością. Regionalna specyfika czy ogólnopolska tendencja*, Kraków: Impuls 2010.
- Chrzanowska I., *Starość z niepełnosprawnością*, w: *Człowiek i jego rodzina wobec utraty zdrowia i sprawności*, red. A. Nowicka, J. Bąbka, Lublin: Wydawnictwo Uczelni Zawodowej Zagłębia Miedziowego 2010.
- Chrzanowska I., *Student z niepełnosprawnością - szanse i wyzwania*, w: *Student z niepełnosprawnością w szkole wyższej*, red. B. Tylewska-Nowak, W. Dykcik, Poznań: WN UAM 2013.
- Chrzanowska I., *Wiedza na temat autyzmu wśród obecnych i przyszłych pedagogów a dylemat wspólnego kształcenia i integracji w wymiarze edukacyjnym*, w: *Niesamodzielnosc. Studia z pedagogiki specjalnej*, red. M. Sekułowicz, M. Oleniacz, Wrocław: WN DSW 2012; „Rocznik Lubuski” 2012, t. 38, cz. 2.
- Chrzanowska I., *Zaniedbane obszary edukacji. Pomiedzy pedagogiką a pedagogika specjalną. Wybrane zagadnienia*, Kraków: Impuls 2009.
- Ciechanowski J., Chmielewska B., Czyż E., Kołodziej Z., *Prawo do edukacji dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Raport z monitoringu*, Warszawa: Wydawnictwo Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka 2010.
- Cierpiałkowska L., *Psychopatologia*, Warszawa: Scholar 2007.
- Cierpiałowska T., *Współczesne tendencje w procesie rehabilitacji dzieci i młodzieży z wadą słuchu*, w: *Krakowska pedagogika specjalna*, red. J. Wyczesany, E. Dyduch, Kraków: WN UP 2010.
- Cieślak M., Spett K., Szymusik A., Wolter W., *Psychiatria w procesie karnym*, Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze 1991.

- Cieślukowska J., Limont W., *Obraz ucznia zdolnego w potocznych koncepcjach nauczycieli: Osobowościowe i środowiskowe uwarunkowania rozwoju ucznia zdolnego*, W. Limont, J. Cieślukowska, J. Deresz, Toruń: Wydawnictwo Naukowe UMK 2010, t. 2.
- Cohen F., Lazarus R. S., *Coping with the Stresses of Illness*, w: *Health Psychology: A Handbook*, red. G. C. Stone, F. Cohen, N. E. Adler, San Francisco: Jossey-Bass 1979.
- Connor M., Ferguson-Smith M., *Podstawy genetyki medycznej*, przeł. E. Bocian, Warszawa: WL PZWL 1997.
- Contextualizing Inclusive Education. Evaluating Old and New International Perspectives*, red. D. Mitchell, London - New York: Routledge 2005.
- Csanyi Y., *Sluchowo-wербalne wychowanie dzieci z uszkodzonym narządem słuchu*. M. Węgierski, przeł. B. Szymańska, Warszawa: WSiP 1994.
- Cummins R. A., *Living with Support in the Community: Predictors of Satisfaction with Life*, „Mental Retardation and Developmental Disabilities Research Reviews” 2001, nr 7.
- Czapiński J., *Diagnoza społeczna 2000. Warunki i jakość życia Polaków oraz ich doświadczenia z reformami systemowymi po 10 latach transformacji*, Warszawa: Wydawnictwo PTS 2001.
- Czapów C., Jedlewski S., *Dziecko społecznie niedostosowane i jego resocjalizacja*, Warszawa: PZWS 1970.
- Czerepaniak-Walczak M., *Pedagogika emancypacyjna. Rozwój świadomości krytycznej człowieka*, Gdańsk: GWP 2006.
- Czerniawska O., *Szkice z andragogiki i gerontologii*, Łódź: Wydawnictwo WSHE 2007.
- Czykwini E., *Stygmat społeczny*, Warszawa: PWN 2007.
- Cwirynka K., *Dlaczego koniec edukacji nie jest początkiem integracji społecznej? Osoby dorosłe z niepełnosprawnością intelektualną w przestrzeni społecznej*, w: *Człowiek z niepełnosprawnością w rezerwacie przestrzeni publicznej*, red. Z. Gajdzica, Kraków: Impuls 2013.
- Cwirynka K., *Pozycja socjometryczna uczniów niepełnosprawnych a postawa nauczycieli wobec integracji*, w: *Integracja osób niepełnosprawnych w edukacji i interakcje społeczne*, red. Z. Kazanowski, D. Osik-Chudowolska, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2003.
- Dąbrowski Z., *Pedagogika opiekuńcza w zarysie*, Olsztyn: WSP 1994-1995, t. 1-2.
- Deja A., *Świadomość problemów osób autystycznych wśród władz i pracowników instytucji samorządowych*, w: *Osoba autystyczna w rodzinie i środowisku lokalnym. Doświadczenia lubuskie*, red. A. Rudzińska-Rogoża, J. Lipińska-Lokś, Zielona Góra: Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym „Dalej Razem” 2010.
- Deklaracja z Salamanki oraz wytyczne dla działań w zakresie specjalnych potrzeb edukacyjnych przyjęte przez Światową konferencję dotyczącą specjalnych potrzeb edukacyjnych: dostęp i jakość*, Salamanka, Hiszpania 7-10 czerwca 1994 r., UNESCO 1994.
- Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, DSM-5*, Arlington: American Psychiatric Association 2013.

- Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, Washington: American Psychiatric Association 1994.
- Diagnoza dotycząca realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wykonywanych przez zespoły interdyscyplinarne/ grupy robocze, a także realizacji procedury „Niebieskie Karty” w oparciu o rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, Raport z badań zrealizowanych na zamówienie Ministra Pracy i Polityki Społecznej przez Instytut Badawczy Millward Brown SMG/KRC, Warszawa 2012.
- Dijk van J., Hacker K., *The digital divide as a complex and dynamic phenomenon*, „Information Society” 2003, 19 (4).
- Dobash E. R., Dobash R. P., *Women, Violence and Social Change*, London: Routledge 1992.
- Domachowski W., Kowalik S., Miluska J., *Z zagadnień psychologii społecznej*, Warszawa: PWN 1984.
- Doroszevska J., *Nauczyciel-wychowawca w zakładzie leczniczym*, Warszawa: PZWS 1963.
- Doroszevska J., *Pedagogika specjalna*, t. 1: Podstawowe problemy teorii i praktyki, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich 1989.
- Doroszevska J., *Pedagogika specjalna*, t. 2: Podstawowe problemy teorii i praktyki rewalidacji poszczególnych odchyleń od normy, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich 1989.
- Doroszevska J., *Terapia wychowawcza*, Warszawa: Ossolineum 1957.
- Doroszuk J., *Sytuacja rodziny dziecka niepełnosprawnego - izolacja, autonomia czy koegzystencja: Miejsce Innego we współczesnych naukach o wychowaniu. W poszukiwaniu pozytywów*, red. I. Chrzanowska, B. Jachimczak, K. Pawelczak, Poznań: WNUAM 2013.
- Dovidio J. E., Major B., Crocker J., *Piętno: wprowadzenie i zarys ogólny*, w: *Społeczna psychologia piętna*, red. T. F. Heaterton, R. E. Kleck, M. R. Hebl, J. G. Hull, Warszawa: PWN 2008.
- Dryżałowska G., *Integracja edukacyjna a integracja społeczna*, w: *Integracja społeczna osób niepełnosprawnych*, red. G. Dryżałowska, H. Żuraw, Warszawa: Żak 2004.
- Dryżałowska G., *Rozwój językowy dziecka z uszkodzonym słuchem a integracja edukacyjna: model kształcenia integracyjnego*. Warszawa: Wydawnictwo UW 2007.
- Dryżałowska G., Żuraw H., *Szanse i bariery zatrudniania niepełnosprawnych absolwentów szkół wyższych*, w: *Potrzeby osób niepełnosprawnych w warunkach globalnych przemian społeczno-gospodarczych*, red. H. Ochonczenko, M. A. Paszkowicz, Kraków: Impuls 2006, t. 2.
- Dunst C. J., *Rethinking Early Intervention*, „Analysis and Intervention in Developmental Disabilities” 1985, nr 5.
- Durka G., *Stereotypy i uprzedzenia wobec osób niepełnosprawnych*, w: *W kręgu niepełnosprawności - teoretyczne i praktyczne aspekty poszukiwań w pedagogice specjalnej*, red. T. Żółkowska, L. Konopska, Szczecin: Wydawnictwo USZ 2009.

- Durkheim E., *Samobójstwo. Studium z socjologii*, przeł. K. Wakar, Warszawa: Oficyna Naukowa 2006.
- Dykcik W., *Filozoficzna koncepcja osoby ludzkiej i wartościowania życia niepełnosprawnego człowieka szansą twórczego rozwoju pedagogiki specjalnej*, w: *Wątki zaniedbane, zaniechane, nieobecne w procesie edukacji i wsparcia społecznego osób niepełnosprawnych*, red. Z. Gajdzica, A. Klinik, Katowice: Wydawnictwo US 2004.
- Dykcik W., *Nowe orientacje i perspektywy badawcze pedagogiki specjalnej dla systemów wspomagania osób niepełnosprawnych*, w: *Pedagogika specjalna szansą na realizację potrzeb osób niepełnosprawnych*, Olsztyn - Poznań - Warszawa: PTP 2002.
- Dykcik W., *Pedagogika specjalna wobec aktualnych sytuacji i problemów osób niepełnosprawnych*, Poznań: WN PTP 2005.
- Dykcik W., *Pedagogika specjalna*, Poznań: WN UAM 2001.
- Dyrda B., *Edukacyjne wspieranie rozwoju uczniów zdolnych, studium społeczno-pedagogiczne*, Warszawa: Żak 2012.
- Dyrda B., *Syndrom nieadekwatnych osiągnięć jako niepowodzenie szkolne uczniów zdolnych. Diagnoza i terapia*, Kraków: Impuls 2000.
- Dyrda B., *Zjawiska niepowodzeń szkolnych uczniów zdolnych. Rozpoznawanie i przeciwdziałanie*, Kraków: Impuls 2007.
- Dz. U. MEN 1991, nr 95, poz. 425, art. 1., pkt. 5.
- Dz. U. nr 256 z 2004 r., poz. 2572 z późn. zm.
- Ebrahim S., *Clinical and Public Health Perspectives and Applications of Health-Related Quality of Life Measurement*, „Social Science & Medicine” 1995, nr 41.
- Ekiert-Grabowska D., *Syndrom nieadekwatnych osiągnięć szkolnych*, „Zycie Szkoły” 1994, nr 3.
- Elwan A., *Poverty and Disability. A Survey of the Literature*, Washington: World Bank 1999.
- Etyczne problemy działalności badawczej i praktycznej psychologów*, red. J. Brzeziński, W. Poznaniak, Poznań: Wydawnictwo Fundacji Humaniora 1994.
- Europejska Karta Społeczna, Dz. U. z 1999 r. Nr 8, poz. 67.
- Europejskie Biuro Regionalne WHO, *Home sweet home - a myth for many children (Nie ma jak w domu - mit dla wielu dzieci)*, komunikat prasowy EURO/04/05, Kopenhaga i Genewa, 15 marca 2005 r.
- Eurostudent 2005: Social and economic conditions of student life in Europe 2005*, Hochschul-Informationssystem 2005.
- Figarska M., *Postawy młodzieży wobec osób niepełnosprawnych oraz przyszłych nauczycieli wobec integracji dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych*, w: *Społeczeństwo wobec autonomii osób niepełnosprawnych. Od diagnoz do prognoz i działań*, red. W. Dykcik, Poznań: Eruditus 1996.
- Firkowska-Mankewicz A., *Jakość życia osób niepełnosprawnych intelektualnie - prezentacja QOL - Kwestionariusz Jakości Życia*, „Sztuka Leczenia” 1999, nr 3.
- Fleis W., *Edukacyjna metoda werbo-tonalna dla osób z uszkodzonym narządem słuchu*, „Audiofonologia” 2002, t. XXI.

- Fonagy P., *Thinking about Thinking: Some Clinical and Theoretical Considerations in the Treatment of a Borderline Patient*, „International Journal of Psycho-Analysis” 1991, nr 72 (4).
- Freidson E., *Profession of Medicine. A Study of Sociology of Applied Knowledge*, New York: Dodd, Mead 1970.
- Frith U., *Autyzm. Wyjaśnienie tajemnicy*, przeł. M. Hernik, G. Krajewski, Gdańsk: GWP 2008.
- Gajdzica Z., *O wychowaniu i kształceniu dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych w szkole ogólnodostępnej*, w: *Uwarunkowania edukacji i rehabilitacji uczniów 0 specjalnych potrzebach w rozwoju*, red. J. Wyczęsany, Z. Gajdzica, Kraków: Wydawnictwo Naukowe AP 2006.
- Gałkowski T., Stawowy-Woynarowska I., *Wychowanie dzieci głuchych w wieku przed-szkolnym*, Warszawa: WSiP 1990.
- Gałkowski T., *Wokół definicji pojęcia „osoba niepełnosprawna” - doświadczenia europejskie*, „Problemy Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej” 1997, nr 3.
- Gałuszka A., *Człowiek przewlekle chory: aspekty psychoegzystencjalne*, Katowice: Wydawnictwo UŚ 2005.
- Garlej-Drzewiecka E., *Z rozważań o dorosłości*, w: *Dorosłość, niepełnosprawność, czas współczesny. Na pograniczach pedagogiki specjalnej*, red. K. D. Rzedzicka, A. Kobyłańska, Kraków: Impuls 2003.
- Gasik W., *Rozwój praktyki i teorii pedagogiki specjalnej w XIX i na początkach XX wieku*, w: *Dzieje szkolnictwa i pedagogiki specjalnej*, red. S. Mauersberg, Warszawa: PWN 1990.
- Generalna Dyrekcja ds. Zatrudnienia i Polityki Społecznej przy Komisji Europejskiej, *joint Report on Social Inclusion*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities 2004.
- Gerhant A., Olajossy M., Olajossy-Hilkesberger L., *Neuroanatomiczne, genetyczne i neurochemiczne aspekty autyzmu dziecięcego*, „Psychiatria Polska” 2013, 47 (6).
- Giddens A., *Socjologia*, przeł. A. Szulżycka, Warszawa: PWN 2007.
- Gierowski J. K., Szymusik A., *Nowe prawo karne z perspektywy psychiatrii i psychologii sądowej*, „Psychiatria Polska” 1998, nr 4.
- Giryński A., Przybylski S., *Integracja społeczna osób upośledzonych umysłowo w świetle ujawnianych do nich nastawień społecznych*, Warszawa: Wydawnictwo WSPS 1993.
- Gliszczyńska X., *Skala I-E w Pracy (narzędzie pomiaru poczucia kontroli w pracy)*, „Studia Psychologiczne” 1990, t. XXVII, z. 1.
- Głodkowska J., *Między integracją a izolacją - jedność w różnicowaniu a oddzielenie w odmienności*, w: *Skazani na wykluczenie*, red. M. Orłowska, Warszawa: Wydawnictwo APS 2005.
- Głodkowska J., *Poznanie ucznia szkoły specjalnej: wrażliwość edukacyjna dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim: diagnoza i interpretacja*, Warszawa: WSiP 1999.

- Golubiew-Konieczna M., *Rodzina i szkoła w edukacji ucznia niepełnosprawnego w systemie edukacji*, w: *Pomiędzy teorią a praktyką*, red. C. Kosakowski, A. Krause, S. Przybyliński, Olsztyn: Wydawnictwo UWM 2006.
- Góralski A., *Pedagogika zdolności*, w: *Szkice do pedagogiki zdolności*, red. A. Góralski, Warszawa: Scholar 1996.
- Górska D., Marszał M., *Mentalizacja i teoria umysłu w organizacji osobowości borderlin - różnice pomiędzy afektywnymi i poznawczymi aspektami poznania społecznej w patologii emocjonalnej*, „Psychiatria Polska” 2014, nr 48 (3).
- Grądział M., *Wiedza na temat upośledzenia umysłowego i stosunek do osób upośledzonych umysłowo uczniów szkół masowych i integracyjnych*, w: *Interdyscyplinarność w teorii i praktyce pedagogiki specjalnej*, red. M. Chodkowska, Lublin: Wydawnictwo UMCS 1999.
- Greenblat C., *A hit is a hit... or is it? Approval and Tolerance of the use of Physical Force by Spouses*, w: *The Dark Side of Families. Current Family Violence Research*, red. D. Finkelhor i in., Beverly Hills: Sage 1983.
- Greenspan S., Benderly B. L., *Rozwój umysłu. Emocjonalne podstawy inteligencji*, przeł. M. Koraszewska, Poznań: Rebis 2000.
- Grochowski L., *Początki nauczania dzieci upośledzonych i zorganizowanej opieki nad mentalnie zaniedbanymi*, w: *Dzieje szkolnictwa i pedagogiki specjalnej*, red. S. Mauersberg, Warszawa: PWN 1990.
- Groenwald M., *Etyczne aspekty egzaminów szkolnych*, Gdańsk: Wydawnictwo UG 2011.
- Gruszczyński W., Florowski A., Gruszczyński B., Wysokiński A., *Klasyfikacja zaburzeń psychicznych u żołnierzy w czasie misji pokojowych i działaniach wojennych*, „Polski Merkuriusz Lekarski” 2008, t. XXV, suplement 1.
- Grzegorzewska M., *Wybór pism*, Warszawa: IWZZ - WSPS 1989.
- Grzejszczak R., Szeroczyńska M., *Ubezważnowolnienie i inne formy wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w Polsce - teoria i praktyka*, w: *Jeśli nie ubezwłasnowolnienie, to co? Prawne formy wsparcia osób z niepełnosprawnością intelektualną*, red. K. Kędziora, Warszawa: PIPA 2012.
- Gunia G., *Subiektywny obraz zdrowia oraz zachowań zdrowotnych uczniów z wadą słuchu*, Kraków: WN UP 2010.
- Guralnick M. J., *The Effectiveness of Early Intervention*, Baltimore: Brookes Publishing 1997.
- Guzek J., *Patofizjologia człowieka w zarysie*, Warszawa: WL PZWL 2011.
- Haley B. E., *Toxic Overload: Assessing the Role of Mercury in Autism*, „Mothering” 2000, nr 115.
- Hałas E., *Interakcjonizm symboliczny: społeczny kontekst znaczeń*, Warszawa: PWN 2000.
- Hankała A., *Zagrożenie dla osób niepełnosprawnych związane z korzystaniem z mediów elektronicznych*, w: *Cyberświat, możliwości i zagrożenia*, red. J. Bednarek, A. Andrzejewska, Warszawa: Zak 2009.
- Heber R., *A Manual on Terminology and Classification in Mental Retardation*, Washington: American Association on Mental Deficiency 1961.

- Heber R., Hoffman C., Falander C., *Rehabilitation of Families at Risk for Mental Retardation*, Madison: Rehabilitation Research and Training Center in Mental Retardation, University of Wisconsin 1972.
- Hebl M. R., Kleck R. E., *Spoleczne konsekwencje niepełnosprawności fizycznej*, w: *Spoleczna psychologia piętna*, red. T. F. Heatherton, R. E. Kleck, M. R. Hebl, J. G. Hull, Warszawa: PWN 2008.
- Heider F., *The Psychology of Interpersonal Relation*, New York: Wiley 1958.
- Hejnicka-Bezwińska T., *Pedagogika pozytywistyczna*, w: *Pedagogika. Podręcznik akademicki*, red. Z. Kwieciński, B. Sliwerski, Warszawa: PWN 2004, t. 1.
- Hertz-Picciotto I., Croen L. A., Hansen R., Jones R. C., *The Charge Study: an Epidemiologic Investigation of Genetic and Environmental Factors Contributing to Autism*, „Environmental Health Perspectives” 2006, nr 114.
- Hildreth G., *Introduction to the Gifted*, New York: McGraw-Hill 1966.
- Hodapp R., Dykens E., *Mental Retardations Two Cultures of Behavior Research*, „American Journal on Mental Retardation” 1994, vol. 98, nr 6.
- Holda Z., *Europejski Komitet Zapobiegania Torturom (z problematyki instytucji kontrolnych w obszarze Rady Europy)*, „Annales UMCS” 2008, vol. 15, nr 2.
- Holub G., *Etyczna problematyka chorób przewlekłych*, „Medycyna Praktyczna” 2007, nr 2.
- Holyst B., *Kryminologia*, Warszawa: PWN 1994.
- Hornowski B., *Rozwój inteligencji i uzdolnień specjalnych*, Warszawa: WSiP 1986.
- Hulek A., *Człowiek niepełnosprawny a system integracyjny (współczesne tendencje)*, w: *Integracja społeczna ludzi niepełnosprawnych - zadania pedagoga*, „Studia Pedagogiczne” 1987, t. LI.
- Hulek A., *Spór o zmiany zachodzące w cechach osobowości na skutek inwalidzstwa*, w: *Problemy psychologiczne w rehabilitacji inwalidów*, red. H. Larkowa, Warszawa: PZWL 1974.
- Hulek A., *Wspólne i swoiste zagadnienia różnych grup inwalidów*, „Szkoła Specjalna” 1972, nr 1.
- Hulek A., *Wspólne i swoiste zagadnienia w rewalidacji różnych grup osób z odchyleniami od normy*, w: *Pedagogika rewalidacyjna*, red. A. Hulek, Warszawa: PWN 1977.
- Hulek A., *Współczesne kierunki rozwoju pedagogiki specjalnej*, „Studia Pedagogiczne” 1979, t. XI.
- Hummel A., *Założenia strategii dwujęzycznej w edukacji dzieci niesłyszących*, „Niepełnosprawność i Rehabilitacja” 2006, nr 3.
- Informacja Rządu Rzeczypospolitej Polskiej o działaniach podejmowanych w roku 2012 na rzecz realizacji postanowień uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych*, Druk nr 1672, Warszawa 2013.
- Ingram D., *Antidiscrimination, Welfare and Democracy: Toward a Discourse-Ethical Understanding of Disability Law*, „Social Theory and Practice” 2006, vol. 32, nr 2.
- International Classification of Diseases: Diagnostic Criteria for Research (10th edition)*, Geneva: World Health Organization 1992.

- International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)*, Geneva: World Health Organization 2001.
- International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (ICIDH)*, Geneva: World Health Organization 1980.
- Jachimczak B., *Dydaktyczne i pozadydaktyczne uwarunkowania efektów nauczania indywidualnego dzieci przewlekle chorych. (Z badań uczniów klas III szkół podstawowych)*, Kraków: Impuls 2011.
- Jachimczak B., *Postawy wobec niepełnosprawności - szansa na społeczną akceptację*, w: *Pedagogika specjalna - koncepcje i rzeczywistość*, red. T. Żółkowska, Szczecin: Print Group 2007.
- Jachimczak B., *Spoleczno-edukacyjne uwarunkowania startu zawodowego młodych osób niepełnosprawnych. Studium empiryczne z regionu łódzkiego*, Kraków: Impuls 2011.
- Jakoniuk-Diallo A., *Wada słuchu*, w: *O co pytają rodzice dzieci z niepełnosprawnością*, red. A. Jakoniuk-Diallo, H. Kubiak, Warszawa: Difin 2010.
- Jakubowski S., *Zalety i niedostatki kształcenia w szkołach specjalnych a ogólnodostępnych*, w: *Uczeń niewidomy i słabo widzący w ogólnodostępnej szkole średniej. Poradnik dla nauczycieli*, red. S. Jakubowski, Warszawa: Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu 2005.
- Janikowska K., Rychlewska P., *Wiedza o autyzmie wśród studentów psychologii i medycyny*, „Current Problems of Psychiatry” 2010, nr 11 (3).
- Janion E., *Dynamika zmian we wzajemnych relacjach między dziećmi pełnosprawnymi i niepełnosprawnymi w przedszkolnej grupie integracyjnej*, w: *Dylematy pedagogiki specjalnej*, red. A. Rakowska, J. Baran, Kielce: Wydawnictwo AP 2000.
- Janion E., *Stosunki emocjonalno-społeczne między dziećmi pełnosprawnymi i niepełnosprawnymi w przedszkolnej grupie rówieśniczej*, w: *Z teorii i badań społecznej integracji dzieci niepełnosprawnych*, red. A. Maciarz, Kraków: Impuls 1999.
- Janion E., *Stosunki koleżeńskie między dziećmi pełnosprawnymi i niepełnosprawnymi w przedszkolnych grupach integracyjnych*, w: *Problemy integracji społecznej osób niepełnosprawnych i niedostosowanych*, red. M. Heine, Zielona Góra: Wydawnictwo UZ 2001.
- Juszczyk S., *Komunikacja dzieci i młodzieży w przestrzeni wirtualnej*, „Kwartalnik Pedagogiczny” 2009, nr 4 (214).
- Kaczmarek M., Matuszewska E., *Diagnostyka alergii i nietolerancji pokarmowej u dzieci*, „Alergia Astma Immunologia” 2000, nr 5 (2).
- Kaja B., *Problemy psychologii wychowania. Teoria i praktyka*, Bydgoszcz: Wydawnictwo AB 2001.
- Kaja B., *Wspomaganie rozwoju, czyli dobrze mieć przyjaciół we wszystkich okolicznościach życia*, w: *Wspomaganie rozwoju: psychostymulacja i psychokorekcja*, red. B. Kaja, Bydgoszcz: Wydawnictwo AB 2004, t. 6.
- Kaja B., *Psychologia wspomaganie rozwoju. Zrozumieć świat człowieka*, Gdańsk: GWP 2010.
- Karwowski M., *Konstelacje zdolności. Typy inteligencji a kreatywność*, Kraków: Impuls 2001.

- Kawczyńska-Butrym Z., *Wyzwania rodziny: zdrowie, choroba, niepełnosprawność, starość*, Lublin: Makmed 2008.
- Kawula S., *Pedagogika a kompleks i system nauk o wychowaniu*, „Ruch Pedagogiczny” 2000, nr 3-4.
- Kazanowski Z., Orłowski A., *Sytuacja finansowa rodzin młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu lekkim*, w: *Integracja społeczna osób niepełnosprawnych*, red. G. Dryżałowska, H. Żuraw, Warszawa: Żak 2004.
- Kazanowski Z., *Przemiany pokoleniowe postaw wobec osób upośledzonych umysłowo*, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2011.
- Kijak R. J., Szarota Z., *Starość. Między diagnozą a działaniem*, Warszawa: Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich 2013.
- Kijak R., *Obraz „innego” w percepcji i ocenie studentów kierunków pedagogicznych*, w: *Miejsce Innego we współczesnych naukach o wychowaniu*, red. B. Jachimczak, B. Olszewska, D. Podgórska-Jachnik, Łódź: Satori 2007.
- Kijak R., *Opinie studentów studiów zaocznych o seksualności osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym*, w: *Normalizacja środowisk życia osób niepełnosprawnych*, red. Cz. Kosakowski, A. Krause, Olsztyn: Wydawnictwo UWM 2005.
- Kirenko J., Gindrich P., *Odkrywanie niepełnosprawności wzrokowej w nauczaniu włączającym*, Lublin: Wydawnictwo Akademickie WSSP 2007.
- Kirenko J., *Niektóre uwarunkowania psychospołecznego funkcjonowania osób z uszkodzeniem rdzenia kręgowego*, Lublin: Wydawnictwo UMCS 1995.
- Kirenko J., *Oblicza niepełnosprawności*, Lublin: Wydawnictwo Akademickie WSSP 2006.
- Kirenko J., Parchomiuk M., *Edukacja i rehabilitacja osób z upośledzeniem umysłowym*, Lublin: Wydawnictwo Akademickie WSSP 2006.
- Kirenko J., *W stronę społecznego modelu niepełnosprawności*, w: *Pedagogika specjalna w reformowanym ustroju edukacyjnym*, red. Z. Palak, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2001.
- Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD-10. Opisy kliniczne i wskazówki diagnostyczne*, red. S. Puzyński, J. Wciórka, Kraków: Vesalius 2000.
- Kleck R. E., DeJong W., *Physical Disability, Physical Attractiveness, and Social Outcomes in Childrens Smali Groups*, „Rehabilitation Psychology” 1983, nr 2.
- Kmita G., Kaczmarek T., *Wczesna interwencja. Miejsce psychologa w opiece nad małym dzieckiem i jego rodziną*, Warszawa: Wydawnictwo EMU 2004.
- Knapp M. L., Hall J. A., *Komunikacja niewerbalna w interakcjach międzyludzkich*, przeł. A. Śliwa, L. Śliwa, Wrocław: Astrum 2000.
- Kobosko J., *Osoba głucha (słabosłysząca), to znaczy kto? - tożsamość osobowa młodzieży głuchej i słabosłyszącej rodziców słyszących*, w: *Młodzież głucha i słabosłysząca w rodzinie i otaczającym świecie: dla terapeutów, nauczycieli, wychowawców i rodziców*, red. J. Kobosko, Warszawa: Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu „Usłyszeć Świat” 2009.

- Koch T., *The Ideology of Normalcy: the Ethic of Difference*, „Journal of Disability Policy Studies” 2005, vol. 16, nr 2.
- Kołaczek B., *Zatrudnienie osób niepełnosprawnych w Polsce. Uwarunkowania i skutki*, Warszawa: Instytut Pracy i Spraw Socjalnych 2006.
- Kołodziejczak A., *O problemie tożsamości osób żyjących pomiędzy dwoma światami*, w: *Młodzież głucha i słabostyszająca w rodzinie i otaczającym świecie: dla terapeutów, nauczycieli, wychowawców i rodziców*, red. J. Kobosko, Warszawa: Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu „Usłyszeć Świat” 2009.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010-2020: Odnowione zobowiązanie do budowy Europy bez barier*, Bruksela: 15.11.2010.
- Konarzewski K., *Komu jest potrzebna diagnoza oświatowa*, w: *Diagnoza edukacyjna. Oczekiwania, problemy, przykłady*, red. B. Niemierko, B. Machowska, Legnica: ODESiP 1999.
- Konopczyński M., *Twórcza resocjalizacja w środowisku otwartym. Koncepcja heurystyczna*, w: *Resocjalizacja - w stronę środowiska otwartego*, red. I. Pospiszyl, M. Konopczyński, Warszawa: Pedagogium 2007.
- Konopnicki J., *Niedostosowanie społeczne*, Warszawa: PWN 1971.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Dz. U. 1997, nr 78, poz. 483.
- Kopeć D., *Rzeczywistość (nie) edukacyjna osoby z głęboką niepełnosprawnością intelektualną. Zbiorowe instrumentalne studium przypadku*, Poznań: WN UAM 2013.
- Kopeć D., *Zapobieganie niepełnosprawności intelektualnej w świetle rozważań Amerykańskiego Stowarzyszenia Niepełnosprawności Intelektualnej i Rozwojowej (AAIDD)*, „Kultura-Społeczeństwo-Edukacja” 2012, nr 2.
- Kornas-Biela D., *Wokół początku życia ludzkiego*, Warszawa: Nasza Księgarnia 1993.
- Kornaś D., *Relacje między dziećmi pełno- i niepełnosprawnymi w klasie integracyjnej w wieku wczesnoszkolnym*, w: *Integracja społeczna osób niepełnosprawnych*, red. G. Dryżałowska, H. Żuraw, Warszawa: Żak 2004.
- Korzon A., *Poczucie tożsamości osób niesłyszących*, w: *Pedagogika specjalna - aktualne osiągnięcia i wyzwania*, red. T. Żółkowska, Szczecin: Oficyna In Plus 2005.
- Korzon A., *Totalna komunikacja jako podejście wspomagające rozwój zdolności językowych uczniów głuchych*, Kraków: WN AP 2001.
- Korzon A., *Uprzedzenia czy poczucie bezradności społeczności słyszących wobec „ciszących”*, w: *Życie z niepełnosprawnością - wyzwania edukacyjne, rehabilitacyjne i normalizacyjne*, red. A. Krause, K. Materny, J. Rzeźnicka-Krupa, Gdańsk: Wydawnictwo UG 2010.
- Kosakowski C., *Niepełnosprawność ludzka*, w: *Dziecko o specjalnych potrzebach edukacyjnych*, red. C. Kosakowski, M. Zaorska, Toruń: Akapit 2000.
- Kosakowski C., *Węzłowe problemy pedagogiki specjalnej*, Toruń: Akapit 2003.
- Kostrzewski J., *Dysgrafia, dysleksja, dysortografia, dyskalkulia*, w: *Psychopedagogiczne i medyczne studium terminologiczne*, red. J. Pańczyk, Warszawa: IW Związków Zawodowych 1991.

- Kostrzewski J., *Ewolucja poglądów AAMR dotyczących niedorozwoju umysłowego. Od Ricka Hebera (1959) do Ruth Luckasson i in. (1992)*, „Roczniki Pedagogiki Specjalnej” 1997, t. 8.
- Kostrzewski J., *Globalne i parcjalne dysfunkcje intelektualne*, w: *Upośledzenie umysłowe - pedagogika*, red. J. Kirejczyk, Warszawa: PWN 1981.
- Kostrzewski J., *Podstawy współczesnej diagnostyki psychologiczno-klinicznej niedorozwoju umysłowego u dzieci*, „Zeszyty Naukowe PIPS” Warszawa 1974.
- Kostrzewski J., *Podstawy współczesnej diagnostyki psychologiczno-klinicznej niedorozwoju umysłowego u dzieci*, w: *Z zagadnień psychologii dziecka umysłowo upośledzonego: materiały pomocnicze do psychologii upośledzonych umysłowo*, wyb. i oprac. J. Kostrzewski, Warszawa: Wydawnictwo WSPS 1978.
- Kostrzewski J., *Problem różnic w profilu inteligencji i niektórych uzdolnień u dzieci umysłowo upośledzonych i normalnych*, w: *Wybrane zagadnienia z psychologii i pedagogiki upośledzonych: książka pomocnicza dla studentów pedagogiki*, red. Z. Sękowska, Lublin: Wydawnictwa UMCS 1976.
- Kostrzewski J., *Problem rzetelności i trafności polskiej adaptacji Skali Zachowania Przy-stosowawczego dla Dzieci, Młodzieży i Dorosłych*, „Zagadnienia Wychowawcze a Zdrowie Psychiczne” 1981, nr 1.
- Kostrzewski J., *Różnice w profilach podstawowych zdolności szkolnych dzieci lekko, umiar-kowanie i znacznie upośledzonych umysłowo i ich rówieśników o prawidłowym roz-woju intelektualnym*, „Roczniki Pedagogiki Specjalnej” 1990, 1.1.
- Kościelak R., *Funkcjonowanie psychospołeczne osób niepełnosprawnych umysłowo*, War-szawa: WSiP 1996.
- Kościelak R., *Poczucie sensu życia, poczucie umiejscowienia kontroli i samoocena osób z trwałą dysfunkcją narządu ruchu*, „Postępy Rehabilitacji” 1995, nr 3.
- Kościelak R., *Psychologiczne podstawy rewalidacji upośledzonych umysłowo*, Warszawa: PWN 1989.
- Kościelska M., *Oblicza upośledzenia*, Warszawa: PWN 1995.
- Kotulak R., *Inside the Brain: Revolutionary Discoveries of How the Mind Works*, Kansas City: Andrews & McMeel 1996.
- Kowal J., *Tożsamość kulturowa głuchych a rzeczywistość w Polsce w aspekcie integracji*, w: *Młodzież głucha i słabosłysząca w rodzinie i otaczającym świecie: dla terapeutów, nauczycieli, wychowawców i rodziców*, red. J. Kobosko, Warszawa: Stowarzysze-nie Rodziców i Przyjaciół Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu „Usłyszeć Świat” 2009.
- Kowalewski L., *Psychologiczna i społeczna sytuacja dzieci niepełnosprawnych*, w: *Dziecko niepełnosprawne w rodzinie*, red. I. Obuchowska, Warszawa: WSiP 2005.
- Kowalik S., *Dorostłość osób niepełnosprawnych w świetle koncepcji utraconego rozwoju*, w: *Dorostłość, niepełnosprawność, czas współczesny. Na pograniczach pedagogiki specjalnej*, red. K. Rzedzicka, A. Kobylańska, Kraków: Impuls 2003.
- Kowalik S., *Jakość życia psychicznego*, w: *Jakość rozwoju a jakość życia*, red. R. Derbis, Częstochowa: Zakład Psychologii WSP 2000.

- Kowalik S., *Pomiar jakości życia - kontrowersje teoretyczne*, w: *Pomiar i poczucie jakości życia u aktywnych zawodowo i bezrobotnych*, red. A. Bańka, R. Derbis, Ponań - Częstochowa: Wydawnictwo UAM, WSP 1995.
- Kowalik S., *Pomiędzy dyskryminacją a integracją osób niepełnosprawnych*, w: *Wspomaganie rozwoju: psychokorekcja i psychostymulacja*, red. B. Kaja, Bydgoszcz: Wydawnictwo AB 2001, t. 3.
- Kowalik S., *Psychologia rehabilitacji*, Warszawa: WAiP 2007.
- Kowalik S., *Psychospołeczne podstawy rehabilitacji osób niepełnosprawnych*, Katowice: Śląsk 1999.
- Kowalik S., *Upośledzenie umysłowe. Teoria i praktyka rehabilitacji*, Warszawa - Poznań 1989.
- Krakowiak K., *Dar języka. Podręcznik metodyki wychowania językowego dzieci i młodzieży z uszkodzeniami narządu słuchu*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2012.
- Krakowiak K., *Wspólnota komunikacyjna i język dzieci z głębokimi uszkodzeniami słuchu*, w: *Ku wspólnocie komunikacyjnej niesłyszących i słyszących*, red. K. Krakowiak, A. Dziurda-Multan, Lublin: Wydawnictwo KUL 2011.
- Krause A., *Człowiek niepełnosprawny wobec przeobrażeń społecznych*, Kraków: Impuls 2005.
- Krause A., *Problemy rodzin z niepełnosprawnością intelektualną*, w: *Rodzina osób z niepełnosprawnością intelektualną wobec wyzwań współczesności*, red. A. Żyta, Toruń: Akapit 2010.
- Krause A., *Teoretyczne inspiracje pedagogiki specjalnej - pedagogika emancypacyjna*, „*Studia Edukacyjne*” 2013, nr 28.
- Krause A., *Teoretyczne inspiracje pedagogiki specjalnej - pedagogika krytyczna*, „*Studia Edukacyjne*” 2013, nr 25.
- Krause A., *Wielość poziomów integracji - konsekwencje dla teorii i praktyki*, w: *Wielowymiarowość integracji w teorii i praktyce edukacyjnej*, red. M. Chodkowska, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2003.
- Krause A., *Współczesne paradygmaty pedagogiki specjalnej*, Kraków: Impuls 2010.
- Krause A., Żyta A., Nosarzewska S., *Normalizacja środowiska społecznego osób z niepełnosprawnością intelektualną*, Toruń: Akapit 2010.
- Kruk-Łasocka J., *Autyzm czy nie autyzm? Problemy diagnozy i terapii pedagogicznej małych dzieci*, Wrocław: DSWE 2003.
- Kruk-Łasocka J., *Epidemia autyzmu - pułapki cywilizacyjne czy trudności diagnostyczne?*, w: *Niesamodzielnosc. Studia z pedagogiki specjalnej*, red. M. Sekułowicz, M. Oleniacz, Wrocław: WN DS W 2010.
- Kryteria diagnostyczne według DSM-IV-TR*, red. J. Wciórka, Wrocław: Elsevier Urban & Partner 2008.
- Kształcenie dzieci w zakładach leczniczych. Z teorii i praktyki nauczania początkowego*, red. R. Janeczko, Warszawa: WSiP 1991.
- Kuhn T., *Struktura rewolucji naukowych*, przeł. H. Ostromęcka, Warszawa: Aletheia 2001.

- Kulesza E., *Kształtowanie się społecznej pozycji ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w pierwszej klasie integracyjnej*, w: *Od tradycjonalizmu do ponowoczesności: dyskursy pedagogiki specjalnej*, red. E. Górniewicz, A. Krause, Olsztyn: UWM 2002.
- Kultura w 2008 r.*, Warszawa: GUS 2009.
- Kurkowski Z. M., *Przegląd metod kształcenia mowy dzieci z uszkodzonym słuchem, w: Głuchota a język*, red. S. Grabias, Lublin: Wydawnictwo UMCS 1994.
- Kwapisz J., Kwapisz J., *Orientacja przestrzenna i poruszanie się niewidomych oraz słabowidzących: poradnik metodyczny*, Warszawa: WSiP 1990.
- Lane H., *Maska dobroczynności: deprecjacja społeczności głuchych*, przeł. T. Galkowski, J. Kobosko, Warszawa: WSiP 1996.
- Lathe R., *Environmental Factors and Limbic Vulnerability in Childhood Autism*, „*American Journal of Biochemistry and Biotechnology*” 2008, nr 4 (2).
- Lausch-Żuk J., *Pedagogika osób z umiarkowanym, znacznym i głębokim upośledzeniem umysłowym*, w: *Pedagogika specjalna*, red. W. Dykciak, Poznań: WN UAM 2001.
- Lawrence E. A., Winschel J. R., *Locus of Control: Implications for Special Education: Exceptional Children, A Methodological Analysis of Research on Locus of Control and Learning Disabilities: Rethinking a Common Assumption*, „*Journal of Special Education*” 2001, vol. 34, nr 4.
- Lazarus R. S., Folkman S., *Stress, Appraisal and Coping*, New York: Springer 1984.
- Le Couteur A., Bailey A., Goode S., *A Broader Phenotype of Autism: the Clinical Spectrum in Twins*, „*Child Psychology Psychiatry*” 1996, nr 37.
- Ledzińska M., *Przetwarzanie informacji przez uczniów o zróżnicowanym poziomie zdolności a ich postępy szkolne*, Warszawa: Oficyna Wydawnicza WP UW 1996.
- Leigh G., Newall J. P., Newall A. T., *Newborn Screening and Earlier Intervention with Deaf Children: Issues for the Developing World*, w: *The Oxford Handbook of Deaf Studies, Language, and Education*, red. M. Marschark, P. E. Spencer, Oxford: Oxford University Press 2010.
- Lemanek K. L., *Editorial: Research on Pediatric Chronic Illness: New Directions and Recurrent Confounds*, „*Journal of Pediatric Psychology*” 1994, nr 19.
- Lemert E., *Social Pathology. A Systematic Approach to the Theory of Sociopathic Behavior*, New York: McGraw-Hill 1951.
- Lenoir R., *Les exclus: unfrançais sur dix*, Paris: Le Seuil 1974.
- Levine E. S., *The Ecology of Early Deafness: Guides to Fashioning Environments and Psychological Assessments*, New York: Columbia University Press 1981.
- Lewowicki T., *Kształcenie uczniów zdolnych*, Warszawa: WSiP 1986.
- Limont W., *Uczeń zdolny jako problem wychowawczy*, w: *Wybrane zagadnienia edukacji uczniów zdolnych*, t. 2: *Uczeń, nauczyciel, edukacja*, red. W. Limont, J. Cieślukowska, Kraków: Impuls 2007.
- Limont W., *Uczeń zdolny. Jak go rozpoznać i jak z nim pracować*, Gdańsk: GWP 2010.
- Limont W., *Wybrane zagadnienia edukacji uczniów zdolnych*, t. 2: *Uczeń, nauczyciel, edukacja*, red. W. Limont, J. Cieślukowska, Kraków: Impuls 2007.

- Lipiński S., *Historia resocjalizacji nieletnich*, w: *Historyczne dyskursy nad pedagogiką specjalną - w ujęciu pedagogicznym*, red. J. J. Bleszyński, D. Baczała, J. Binnebesel, Łódź: Wydawnictwo WSEZ 2008.
- Lipkowski O., *Pedagogika specjalna*. Zarys, Warszawa: PWN 1977.
- Lipkowski O., *Problemy integracji*, „Szkola Specjalna” 1976, nr 1.
- Locker D., *Living with Chronic Illness*, w: *Sociology as Applied to Medicine*, red. G. Scaller, Edinburgh - New York: Saunders 2003.
- Logerman C., Worrall E., *Ordinary Lives. Disabled Children and Their Families: A Guide for Donors and Funders*, London: New Philanthropy Capital 2005.
- Losh M., Childress D., Lam K., Piven J., *Defining keyfeatures of the broad autism phenotype: a comparison across parents of multiple- and single-incidence autism families*, „Journal of Medical Genetics: Neuropsychiatric Genetics” 2008, nr 147B (4).
- Lówe A., *Wychowanie słuchowe - historia, metody, możliwości*, przeł. D. Lewandowska, Warszawa: PWN 1995.
- Luckasson R. i in., *Mental Retardation: Definition, Classification and System of Support*, Washington: American Association on Mental Retardation 1992.
- Łobocki M., *Wychowanie w klasie szkolnej: z zagadnień dynamiki grupowej*, Warszawa: WSiP 1985.
- Łukasiak E., Oleksiak E., *Osoby niewidome i niedowidzące*, w: *Zbiórcazy raport z diagnozy świadczonych usług z zakresu rehabilitacji społecznej dla osób niepełnosprawnych w Polsce*, Warszawa: Fundacja im. Stefana Batorego, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej 2011.
- Łukowski W., Wiszejko-Wierzbicka D., *Wizerunek aktywności zawodowej osób z ograniczeniem sprawności. Perspektywa biograficzna*, Warszawa: Academica 2008.
- Maciarz A., *Bariery społecznej integracji*, w: *Z teorii i badań społecznej integracji dzieci niepełnosprawnych*, red. A. Maciarz, Kraków: Impuls 1999.
- Maciarz A., *Integracja edukacyjna w świetle doświadczeń i oczekiwań dzieci niepełnosprawnych*, w: *Dziecko ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w ekosystemie*, red. W. Pilecka, A. Ozga, P. Kurtek, Kielce: Wydawnictwo AŚ 2005.
- Maciarz A., *Integracja społeczna dzieci niepełnosprawnych*, Warszawa: WSiP 1987.
- Maciarz A., *Psychoemocjonalne i wychowawcze problemy dzieci przewlekle chorych*, Kraków: Impuls 1998.
- Maciarz A., *Stosunki społeczne między uczniami pełnosprawnymi i upośledzonymi umysłowo*, w: *Wychowanie, kształcenie i przygotowanie do życia dzieci upośledzonych umysłowo. Materiały z konferencji naukowej (Kraków 16-17 maja 1984)*, red. J. Baran, J. Pilecki, Kraków: Wydawnictwo WSP 1985.
- Maj K., Resler-Maj A., Morysińska A., *Edukacja akademicka szansą na aktywizację zawodową osób z ograniczeniem sprawności*, Warszawa: Academica 2008.
- Majewski T., *Biopsychospołeczna koncepcja niepełnosprawności*, „Szkola Specjalna” 1997, nr 1.
- Majewski T., *Międzynarodowa Klasyfikacja Uszkodzeń, Niepełnosprawności i Upośledzenia - problemy i nowe propozycje*, „Problemy Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej” 1998, nr 1 (155).

- Majewski T., *Psychologia niewidomych i niedowidzących*, Warszawa: PWN 1983.
- Majewski T., *Psychologiczne znaczenie pracy zawodowej dla osoby niepełnosprawnej*, w: *Spoleczne korzyści zatrudniania osób niepełnosprawnych*, red. A. Barczyński, Warszawa: Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna 2008.
- Majewski T., *Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych*, Warszawa: Centrum Badawczo-Rozwojowe Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych 1995.
- Malewski M., *Andragogika w perspektywie metodologicznej*, Wrocław: Wydawnictwo UWr 1991.
- Manual on Terminology and Classification in Mental Retardation*, red. H. J. Grossman, Washington: American Association on Mental Deficiency 1973.
- Marcinkowska B., *Model kompetencji komunikacyjnych osób z głębszą niepełnosprawnością intelektualną - w poszukiwaniu wzajemności i współpracy*, Warszawa: Wydawnictwo APS 2013.
- Maslow A., *W stronę psychologii istnienia*, przeł. I. Wyrzykowska, Warszawa: Pax 1986.
- Mądrzycki T., *Psychologiczne prawidłowości kształtowania się postaw*, Warszawa: WSiP 1997.
- McGovern V., *Autism and Agricultural Pesticides: Integrating Data to Track Trends*, „Environmental Health Perspectives” 2007, nr 115 (10).
- Melosik Z., Szkudlarek T., *Kultura, tożsamość i edukacja. Migotanie znaczeń*, Kraków: Impuls 2010.
- Merton R. K., *Członkowie grupy i outsider*, w: *Czy kryzys w socjologii?*, red. J. Szacki, przeł. A. Bentkowska i in., Warszawa: Czytelnik 1977.
- Merton R. K., *Teoria socjologiczna i struktura społeczna*, przeł. E. Morawska, J. Wertenstein-Zuławski, Warszawa: PWN 2002.
- Mika S., *Psychologia społeczna*, Warszawa: PWN 1987.
- Mikołajczyk-Lerman G., *Między wykluczeniem a integracją - realizacja praw dziecka niepełnosprawnego i jego rodziny*, Łódź: Wydawnictwo UŁ 2013.
- Mikrut A., *Uczniowie z upośledzeniem umysłowym jako ofiary rówieśniczej przemocy i agresji w szkole ogólnodostępnej - wstępne rozeznanie problemu*, w: *Wątki zaniedbane, zaniechane, nieobecne w procesie edukacji i wsparcia społecznego osób niepełnosprawnych*, red. Z. Gajdzica, A. Klinik, Katowice: Wydawnictwo US 2004.
- Minczakiewicz E., *Komunikowanie się z osobami głębiej upośledzonymi umysłowo*, w: *Usprawnianie, wychowanie i nauczanie osób z głębszym upośledzeniem umysłowym*, red. J. Piłlecki, Kraków: Wydawnictwo Naukowe WSP 1998.
- Minczakiewicz E., *Młodzież niepełnosprawna i jej rodzice wobec integracji edukacyjnej*, w: *Integracja osób niepełnosprawnych w edukacji i interakcjach społecznych*, red. Z. Kazanowski, D. Osik-Chudowska, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2003.
- Minczakiewicz E., *Postawy społeczne uczniów szkół podstawowych wobec ich niepełnosprawnych rówieśników*, „Kultura i Edukacja” 1993, nr 3 (5).
- Ministerstwo Edukacji Narodowej o ocenianiu*, oprac. G. Gałka-Ziółkowska, S. Ziemiński, Warszawa: MEN 1999.

- Mittler P., *The Global Context of Inclusive Education. The role of the United Nations*, w: *Contextualizing Inclusive Education. Evaluating Old and New International Perspectives*, red. D. Mitchell, New York: Routledge 2005.
- Mittler R., *Working Towards Inclusive Education: Social Context*, London: Fulton 2000.
- Młodzież głucha i słabosłysząca w rodzinie i otaczającym świecie: dla terapeutów, nauczycieli, wychowawców i rodziców, red. J. Kobosko, Warszawa: Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu „Usłyszeć Świat” 2009.
- Moore L., Fine M. J., *Regular and Special Class Teachers Perception of Normal and Exceptional Children and Their Attitudes Toward Mainstreaming*, „Psychology in the Schools” 1978, nr 15.
- Moos R. H., Tsu V. D., *Coping with Physical Illness*, New York: Plenum Medical Co. 1977.
- Moser H. W., *Mental Retardation*, w: *Principles and practice of medical genetics*, red. A. E. H. Emery, D. L. Rimoin, Edinburgh - London - New York: Churchill Livingstone 1983.
- Mrazek P. J., Haggerty R. J., *Reducing Risks for Mental Disorders: Frontiers for Prevention Intervention Research*, Washington: National Academy Press 1994.
- Mrugalska K., *Osoby z upośledzeniem umysłowym*, w: *Osoby upośledzone fizycznie lub słowo*, red. K. Mrugalska, Warszawa: Centrum Rozwoju Służb Społecznych 1996.
- Mrugalska K., *Upośledzenie umysłowe - charakterystyka niepełnosprawności oraz wyniki z niej naruszenie sprawności psychofizycznych*, „Praca Socjalna” 1995, nr 1.
- Muhle R., Trentacoste S. V., Rapin I., *The Genetics of Autism*, „Pediatrics” 2004, vol. 113, nr 5.
- Musiał S., *Człowiek ma prawo żyć*, „Tygodnik Powszechny” 1990, nr 41.
- Nalaskowski A., *Społeczne uwarunkowania twórczego rozwoju jednostki*, Warszawa: WSiP 1998.
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski*, Ministerstwo Polityki Społecznej, Warszawa: Zespół Zadaniowy ds. Reintegracji Społecznej 2004.
- Nelson T. D., *Psychologia uprzedzeń*, przeł. A. Nowak, Gdańsk: GWP 2003.
- Neuberg S. L., Smith D. M., Asher T., *Dlaczego ludzie piętnują: w stronę podejścia biokulturowego*, w: *Społeczna psychologia piętna*, red. T. F. Heaterton i in., Warszawa: PWN 2008.
- Nęcka E., *Inteligencja. Geneza, struktura, funkcje*, Gdańsk: GWP 2003.
- Nęcka E., *Psychologia twórczości*, Gdańsk: GWP 2001.
- Niemierko B., *Jaki pomiar dydaktyczny jest nam potrzebny?*, w: *Trafność pomiaru jako podstawa obiektywizacji egzaminów szkolnych*, red. B. Niemierko, Łódź: Wydawnictwo WSiP 2003.
- Nirje B., *The Normalization Principle*, w: *Changing patterns in residential services for mentally retarded*, red. R. Kugel, A. Shearer, Washington: President's Committee on Mental Retardation 1976.
- Nizankowska M. H., *Okulistyka. Podstawy kliniczne*, Warszawa: WL PZWL 2007.
- Nowak S., *Pojęcie postawy w teoriach i stosowanych badaniach społecznych*, w: *Teorie postaw*, red. S. Nowak, Warszawa: PWN 1973.

- Nowicka A., Ochonczenko H., *Społeczna integracja dzieci w klasach integracyjnych wyzwaniem dla nauczycieli*, w: *Wątki zaniedbane, zaniechane, nieobecne w procesie edukacji i wsparcia społecznego niepełnosprawnych*, red. Z. Gajdzica, A. Klinik, Katowice: Wydawnictwo UŚ 2004.
- Nowicka A., *Psychospołeczna integracja dzieci przewlekle chorych w szkole podstawowej*, Kraków: Impuls 2001.
- Nowicka E., *Świat człowieka - świat kultury. Systematyczny wykład problemów antropologii kulturowej*, Warszawa: PWN 1998.
- O dzieciach uzdolnionych matematycznie. Książka dla rodziców i nauczycieli*, red. E. Gruszczyk* Kolczyńska, Warszawa: Nowa Era 2012.
- Obuchowska I., *Diagnoza psychologiczna w poradniach psychologiczno-pedagogicznych*, „Problemy Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego” 1997, nr 2.
- Obuchowska I., *Dzieci upośledzone umysłowo w stopniu lekkim*, w: *Dziecko niepełnosprawne w rodzinie*, red. I. Obuchowska, Warszawa: WSiP 1999.
- Obuchowska I., *Obecne i nieobecne paradygmaty w pedagogice specjalnej*, „Kwartalnik Pedagogiczny” 1987, nr 4.
- Obuchowska I., *Wokół „wspomagania rozwoju” - poszukiwanie terminologicznej jasności*, „Rewalidacja” 2003, nr 2.
- Obuchowska I., *Wspomaganie rozwoju emocjonalnego: refleksje i propozycje*, w: *Wspomaganie rozwoju: psychostymulacja i psychokorekcja*, red. B. Kaja, Bydgoszcz: Wydawnictwo AB 1997, t. 1.
- Obuchowski K., *Adaptacja twórcza*, Warszawa: Książka i Wiedza 1985.
- Ogorzałek M., *Umiejętności pracy z dzieckiem autystycznym nauczycieli szkół i Ośrodka Pomocy Społecznej - sprawozdanie z badań*, w: *Dziecko z autyzmem. Rozważania teoretyczne, doniesienia z badań*, red. D. Marzec, A. Banasiak, Częstochowa: Wydawnictwo Akademii im. J. Długosza 2005.
- Olempska M., *Ścieżki edukacyjne uczniów z uszkodzeniem słuchu*, w: *W kręgu niepełnosprawności - teoretyczne i praktyczne aspekty poszukiwań w pedagogice specjalnej*, red. T. Żółkowska, L. Konopska, Szczecin: Print Group 2009.
- Olszewski S., Parys K., Trojańska M., *Przestrzenie życia osób z niepełnosprawnością*, Kraków: WN UP 2012.
- Olszewski S., *Postrzeganie przestrzeni życiowej przez młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w kontekście zachowań agresywnych*, Kraków: WN AP 2005.
- Opalek K., *Zagadnienia teorii prawa i teorii polityki*, Warszawa: PWN 1986.
- Orkan-Lęcka M., *Wczesne wspomaganie rozwoju komunikacji u dzieci niewidomych i słabowidzących ze złożoną niepełnosprawnością - model programu edukacyjnego*, „Rewalidacja” 1999, nr 2.
- Orwid M., Pietruszewski K., *Psychiatria dzieci i młodzieży*, Kraków: Collegium Medicum UJ 1996.
- Orzecznictwo lekarskie o niezdolności do pracy w roku 2003*, Warszawa: ZUS 2004.
- Osik-Chudowska D., *Edukacja integracyjna w opinii rodziców dzieci niepełnosprawnych*, w: *Aktualne problemy wsparcia społecznego osób niepełnosprawnych*, red. G. Kwaśniewska, A. Wojnarska, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2004.

- Osmarńska-Furmanek W., Furmanek M., *Pedagogika mediów*, w: *Pedagogika*, t. 3: *Subdyscypliny wiedzy pedagogicznej*, red. B. Sliwerski, Gdańsk: GWP 2006.
- Ossowski R., *Teoretyczne i praktyczne podstawy rehabilitacji*, Bydgoszcz: Wydawnictwo Uczelniane WSP 1999.
- Ostrach Z., *Postrzeganie kształcenia integracyjnego przez rodziców uczniów pełnosprawnych*, w: *Uczeń z niepełnosprawnością w szkole ogólnodostępnej*, red. Z. Gajdzisz, Sosnowiec: Humanitas 2011.
- Ostrowska A. i in., *Badania nad niepełnosprawnością w Polsce: 1993*, Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN 1994.
- Ostrowska A., *Kompetencje społeczne osób niepełnosprawnych - bariery dorosłości, w: rośnięcie, niepełnosprawność, czas współczesny. Na pograniczach pedagogiki społecznej*, red. K. Rzedzicka, A. Kobylańska, Kraków: Impuls 2003.
- Ostrowska A., *Niepełnosprawni w społeczeństwie. Postawy społeczeństwa polskiego wobec niepełnosprawnych (Raport z badań)*, Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN 1994.
- Ostrowska A., *Problemy adaptacji społecznej osób niepełnosprawnych - zadania badawcze*, „Problemy Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej”, nr 3.
- Ostrowska A., Sikorska J., Gąciarz B., *Osoby niepełnosprawne w Polsce w latach dziewięćdziesiątych*, Warszawa: Wydawnictwo ISP 2001.
- Ostrowska A., Sikorska J., *Syndrom niepełnosprawności w Polsce: bariery integracji*, Warszawa: IFiS PAN 1996.
- Oszustowicz B., *Obraz osoby niepełnosprawnej w świadomości dzieci sześciolatków z przedszkolnej grupy integracyjnej*, w: *Integracja społeczna osób niepełnosprawnych*, G. Dryżalowska, H. Żuraw, Warszawa: Zak 2004.
- Oszustowicz B., *Uczeń upośledzony umysłowo w szkole masowej*, w: *Edukacja i integracja osób niepełnosprawnych*, red. J. Fenczyn, J. Wyczesany, Kraków: Ostoja 1994.
- Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2010/2011*, Warszawa: GUS 2011.
- Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2012/2013*, Warszawa: GUS 2013.
- Otrębski W., *Szansa na społeczną akceptację: wybrane uwarunkowania rodzinne poziomu adekwatności osobowej młodzieży z upośledzeniem umysłowym*, Lublin: KUL 1999.
- Ozimek V., *Dziewczynki, które nie znają litości*, „Newsweek Polska” 2003, nr 34.
- Palacz O., Lubiński W., Zajczek S., Szmatloch K., *Retinitis pigmentosa oraz współistniejące zespoły chorobowe*, „Okulistyka” 2003, nr 1.
- Palak Z., *Dystans społeczny wobec osób z różnym rodzajem niepełnosprawności - wczoraj i dziś*, w: *Dystans społeczny wobec osób z niepełnosprawnością jako problem pedagogiki specjalnej*, red. M. Parchomiuk, B. Szabala, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2012.
- Palak Z., *Uczniowie niewidomi i słabowidzący w szkole ogólnodostępnej*, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2000.
- Palak Z., *Z badań nad integracyjnym kształceniem dzieci niewidomych*, w: *Sytuacja życiowa dziecka niepełnosprawnego w rodzinie. Materiały z konferencji naukowej w Bydgoszczy w dniach 27-28.11.1992*, red. R. Ossowski, Bydgoszcz: Wydawnictwo WSP 1993.

- Jańczyk J., *Pedagogika specjalna w Polsce u progu XXI wieku*, w: *Pedagogika specjalna*, red. W. Dykcik, Poznań: WN U AM 2001.
- Pańczyk J., *Przygotowanie społeczno-zawodowe chłopców upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim na przykładzie zawodu ślusarza*, w: *Wybrane zagadnienia z oligofrenopedagogiki*, red. K. Kirejczyk, Warszawa: Wydawnictwo WSFS 1976.
- Parchomiuk M., *Postawy pedagogów specjalnych wobec seksualności osób z niepełnosprawnością intelektualną*, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2013.
- Park N., Peterson C., *Early Intervention from the Perspective of Positive Psychology*, „Prevention and Treatment” 2003, vol. 6.
- Parsons T., *The Social System*, London: Tavistock 1952.
- Parys K., *Problemy integracji szkolnej w badaniach empirycznych - przegląd materiałów pokonferencyjnych*, w: *Problemy edukacji integracyjnej dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną*, red. Z. Janiszewska-Nieścioruk, Kraków: Impuls 2007.
- Parys K., *Przestrzeń informatyczna*, w: S. Olszewski, K. Parys, M. Trojańska, *Przestrzenie życia osób z niepełnosprawnością*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe UP 2012.
- Pascolini D., Mariotti S. P., *Global Estimates of Visual Impairment: 2010*, „British Journal of Ophthalmology” 2011.
- Pastuszek W., *Trzy spojrzenia na barwę*. Warszawa: WL PZWL 2005.
- Patyk K., Wójcik M., *Wiedza pedagogów na temat specyfiki pracy z dzieckiem autystycznym i możliwości jej zastosowania w terapii*, „Lubelski Rocznik Pedagogiczny” 2007, t. XXVII.
- Peterander F., Speck O., Pithon G., Terrisse B., *Les tendances actuelles de l'intervention precoce en Europe*, Sprimont: Mardaga Publishing House 1999.
- Peterander F., *Supporting The Early Intervention Team*, w: *Early Intervention Practices around the World*, red. S. L. Odom, M. J. Hanson, J. A. Blackman, S. Kaul, Baltimore: Brookes Publishing 2003.
- Peterander F., *The Best Quality Cooperation between Parents and Experts in Early Intervention*, „Infants and Young Children” 2000, nr 12 (3).
- Piaget J., Inhelder B., *The Psychology of the Child*, New York: Grossman 1969.
- 1'ielecki A., Kazanowski Z., *Przygotowanie nauczycieli do realizacji założeń integracji szkolnej dzieci niepełnosprawnych*, w: *Pedagogika specjalna w reformowanym ustroju edukacyjnym*, red. Z. Palak, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2001.
- Pielecki A., Skrzetuska E., *Nauczanie niedowidzących w klasach 4-8*, Warszawa: WSiP 1991.
- Pilecka W., *Pedagogika osób z trudnościami w uczeniu się*, w: *Pedagogika specjalna*, red. W. Dykcik, Poznań: WN U AM 2001.
- Pilecka W., *Psychologiczne aspekty przewlekłej choroby somatycznej dziecka - perspektywa ekologiczna*, w: *Dziecko chore. Zagadnienia biopsychiczne i pedagogiczne*, red. B. Cytowska, B. Winczura, Kraków: Impuls 2007.

- Pilecka W., *Psychoruchowy rozwój dzieci o obniżonej sprawności umysłowej*, w: *Stymulacja psychoruchowego rozwoju dzieci o obniżonej sprawności umysłowej*, red. W. Piłkiewicz, J. Pilecki, Kraków: WSP 1995.
- Pilecka W., *Teoretyczne przesłanki projektowania pomocy psychologicznej dziecku z zaburzeniami wklekle choremu*, w: *Wspomaganie rozwoju: psychostymulacja i psychokorekcja*, red. B. Kaja, Bydgoszcz: Wydawnictwo Uczelniane AB 2001, t. 3.
- Piotrowski Z., *Układy czynników chroniących przed wykluczeniem społecznym i zwiększających ryzyko wykluczenia osób niepełnosprawnych*, w: *Wsparcie dla osób z ograniczeniami sprawności i ich otoczenia. Wyniki badań*, red. A. I. Brzezińska, J. Pluta, P. Rycielski, Warszawa: Scholar 2010.
- Pisula E., *Autyzm u dzieci. Diagnoza, klasyfikacja, etiologia*, Warszawa: PWN 2001.
- Pisula E., Rola J., *Wiedza o autyzmie. Cz. 2: Nauczyciele, „Dziecko Autystyczne” 1998, nr 6.*
- Pisula E., *Zespół wypalania się sił u rodziców dzieci autystycznych*, „Nowiny Pedagogiczne” 1994, nr 3.
- Piszczek M., *Diagnoza i wspomaganie rozwoju dziecka. Wybrane zagadnienia*, Warszawa: CMPPP 2007.
- Piszczek M., *Dziecko, którego rozwój emocjonalno-poznawczy nie przekracza pierwszej trzylatki. Diagnoza, zasady terapii i ocena efektów zajęć*, Warszawa: CMPPP 2006.
- Piszczek M., *Jak można uczyć dziecko z głębokim upośledzeniem umysłowym nowych umiejętności*, w: *Edukacja uczniów z głębokim upośledzeniem umysłowym. Przewodnik dla nauczycieli*, red. M. Orkisz, M. Piszczek, A. Smyczek, J. Szwiec, Warszawa: CMPPP 2000.
- Piszczek M., *Różni uczniowie, różne programy*, w: *Edukacja uczniów z głębokim upośledzeniem umysłowym*, red. M. Piszczek, Warszawa: CMPPP 2008.
- Pless I. B., Pinkerton P., *Chronic Childhood Disorders: Promoting Patterns of Adjustment*, Chicago: Year-Book Medical Publisher 1975.
- Plichta P., *Młodzi użytkownicy nowych mediów z niepełnosprawnością intelektualną - między korzyściami i zagrożeniami*, „Dziecko krzywdzone. Teoria, badania, praktyka” 2013, vol. 12, nr 1.
- Plichta P., *Rodzice dzieci z niepełnosprawnością intelektualną wobec korzystania z internetu - próba zarysowania nowego obszaru badawczego i wstępne wyniki badań*, w: *Wychowanie i kształcenie w erze cyfrowej*, red. P. Plichta, J. Pyżalski, Łódź: RCPS 2013.
- Plichta P., *Wyniki badań nad korzystaniem z internetu przez osoby z niepełnosprawnością intelektualną - praktyczne implikacje*, w: *Cyberbullying - charakterystyka zjawiska i profilaktyka*, red. J. Pyżalski, Łódź: WSP 2012.
- Podgórska-Jachnik D., *Głusi. Emancypacje*, Łódź: WN WSP 2013.
- Podgórska-Jachnik D., *Historia wychowania i edukacji głuchych z perspektywy surdopedagogiki początku XXI w.*, w: *Historyczne dyskursy nad pedagogiką specjalną - w ujęciu pedagogicznym*, red. J. Błęszyński, D. Baczala, J. Binnebesel, Łódź: Wyższa Szkoła Edukacji Zdrowotnej w Łodzi 2008.

- Podgórska-Jachnik D., *Ruch self adwokatów jako rozwijanie kompetencji rzecznictwa własnego osób z niepełnosprawnością intelektualną*, w: *Problemy rzecznictwa i reprezentacji osób niepełnosprawnych*, red. D. Podgórska-Jachnik, Łódź: WSP 2009.
- Porter L., *Educating Young Children with Special Needs*, London: Paul Chapman Publishing 2002.
- Pospiszyl K., *Poglądy na istotę niedostosowania społecznego*, w: K. Pospiszyl, E. Żabczyńska, *Psychologia dziecka niedostosowanego społecznie*. Warszawa: PWN 1985.
- Pozamedyczne aspekty opieki paliatywno-hospicyjnej*, red. J. Birnebesel, A. Janowicz, P. Krakowiak, A. Paczkowska, Gdańsk: Fundacja Hospicyjna 2010.
- Przelącznik-Gierowska M., Tyszkowa M., *Psychologia rozwoju człowieka*, t. 1: *Zagadnienia ogólne*, Warszawa: PWN 2002.
- Przetacznik-Gierowska M., Włodarski Z., *Psychologia wychowawcza*, Warszawa: PWN 1998, t. 1-2.
- Przybyliński S., *Podkultura więzienna - wielowymiarowość rzeczywistości penitencjarnej*, Kraków: Impuls 2005.
- Przybylski S., *Refleksje nad barierami występującymi przy wdrażaniu integracji osób niepełnosprawnych w Polsce na początku nowego tysiąclecia*, w: *Integracja osób niepełnosprawnych w edukacji i interakcjach społecznych*, red. Z. Kazanowski, D. Osik-Chudowolska, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2003.
- Psychologia rozwoju człowieka*, t. 2: *Charakterystyka okresów życia człowieka*, red. B. Harwas-Napierała, J. Trempała, Warszawa: PWN 2014.
- Pytka L., *Pedagogika resocjalizacyjna. Wybrane zagadnienia teoretyczne i metodyczne*, Warszawa: Wydawnictwo WSPS 1991.
- Pyżalski J., *Agresja elektroniczna i cyberbullying jako nowe ryzykowne zachowania młodzieży*, Kraków: Impuls 2012.
- Radziszewska-Konopka M., *Program Powszechnych Przesiewowych Badań Słuchu u Noworodków w Polsce organizowany przez Fundację Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy*, „Audiofonologia” 2002, t. XXI.
- Raport o stanie edukacji 2011. Kontynuacja przemian*, red. M. Federowicz, A. Wojciuk, Warszawa: IBE 2012.
- Raport z wyników. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, Warszawa: GUS 2012.
- Reforma systemu kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*, Warszawa: Ministerstwo Edukacji Narodowej 1998.
- Reisman D., Glazer N., Denney S., *Samotny tłum*, przeł. J. Strzelecki, Warszawa: Muza 1996.
- Reith L., *Disabled People's Cost of Living. More Than You Would Think*, New York: Joseph Rowntree Foundation 2004.
- Renshaw J., *Case Management for the Mentally III: Locking at the Evidence Holloway*, „International Journal of Social Psychiatry” 1991, nr 37.
- Renshaw J., *Normalisation and Passing*, Canterbury: University of Kent, Personal Social Services Research Unit 1988.

- Reykowski J., *Emocje i motywacja*, w: *Psychologia*, red. T. Tomaszewski, Kraków: PWN 1979.
- Reykowski J., *Osobowość a trwałość stresu*, w: *Problemy psychologiczne w rehabilitacji inwalidów*, Warszawa: PZWL 1974.
- Rodański B., *Słuch fonemowy i fonetyczny. Teoria i praktyka*, Gdańsk: Wydawnictwo UG 1991.
- Rocznik Statystyczny GUS 2012*, Warszawa: GUS 2012.
- Rogers E. M., *Fizyka dla dociekliwych: metody, natura i filozofia nauk fizycznych, t. 2. Nomenia: rozwój teorii astronomicznych*, przeł. M. Kubiak, Warszawa: PWN 1986.
- Rowley D., *Jak budować szczęśliwą przyszłość osób ze znaczną niepełnosprawnością intelektualną?*, w: *Integracja dzieci o specjalnych potrzebach: wybrane zagadnienia etyczne*, red. S. Fairbairn, G. Fairbairn, przeł. A. Fus, W. Tabisz, Warszawa: Wydawnictwo CMPPP 2000.
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych, Dz. U. nr 83, poz. 562, z późn. zm.
- Rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych, Dz. U. z 2010 r., nr 228, poz. 1490.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 4 kwietnia 2005 r. w sprawie organizacji wczesnego wspomagania rozwoju dzieci, Dz. U. z 2005 r., nr 68, poz. 587, zaktualizowane 3 lutego 2009 r., Dz. U. z 2009 r., nr 23, poz. 133.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli, Dz. U. z 2009 r., nr 50, poz. 400.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, Dz. U. nr 228, poz. 1487.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, Dz. U. z 2008 r., nr 173, poz. 1072.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, Dz. U. z 7 maja 2013, poz. 532.
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, Dz. U. z 2003 r. nr 139, poz. 1328 z późn. zm.

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, Dz. U. z 2003 r. nr 139, poz. 1328, znowelizowane 23 czerwca 2014 r.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia z późn. zm. (Dz. U. z 2002 r. nr 17, poz. 162).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie sposobu i trybu działania Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych, Dz. U. z 2007 r., nr 230, poz. 1695.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 czerwca 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, Dz. U. z 2014, poz. 813.
- Rozporządzenie MNiSW z dn. 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela, Dz. U. z dn. 6 lutego 2012, poz. 131.
- Rozporządzenie z dnia 3 lutego 2009 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci, Dz. U. z 2009 r., nr 23, poz. 133.
- Rubacha K., *Edukacja jako przedmiot pedagogiki i jej subdyscyplin*, w: *Pedagogika. Podręcznik akademicki*, red. Z. Kwieciński, B. Sliwerski, Warszawa: PWN 2004, t. 1.
- Rubenstein J. L. R., Merzenich M. M., *Model of Autism: Increased Ratio of Excitation/Inhibition in Key Neural Systems*, „Genes, Brain, And Behavior” 2003, nr 2 (5).
- Rudek I., *Tolerancja wobec dzieci niepełnosprawnych rówieśników*, „Auxilium Sociale. Wsparcie społeczne” 2005, nr 1.
- Rutter M., *Genetic Studies of Autism: from the 1970s into the Millennium*, „Journal of Abnormal Child Psychology” 2000, nr 28.
- Rutter M., *Stress, Coping, Development: Some Issues and Some Questions*, w: *Stress, Coping, Development in Children*, red. N. Gamezy, M. Rutter, New York: McGraw-Hill 1983.
- Rynda M., Białecka-Pikuł M., *Dysfunkcja społeczna w schizofrenii z perspektywy poznania społecznego*, „Psychologia Społeczna” 2010, t. 5, nr 4(15).
- Rzedzicka K. D., *Nie izolować, ale czy integrować?*, w: *Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych*, red. A. Pielecki, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2002.
- Sadowska S., *Jakość życia uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim*, Kraków: Impuls 2006.
- Sadowska S., *Ku edukacji zorientowanej na zmianę społecznego obrazu osób niepełnosprawnych*, Toruń: Akapit 2005.
- Sakowicz-Boboryko A., *Uczeń z wadą słuchu w środowisku słyszących rówieśników szkolnych*, w: *Integracja osób niepełnosprawnych w edukacji i interakcjach społecznych*, red. Z. Kazanowski, D. Osik-Chudowolska, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2003.
- Sameroff A. J., Chandler M. J., *Reproductive Risk and the Continuum of Caretaking Causality*, „Review of Child Development Research” 1975, vol. 4.

- Sawisz A., *System oświaty jako system przemocy symbolicznej w koncepcji Pierrea Bourdieu*, „Studia Socjologiczne” 1978, nr 2.
- Schaffer H. R., *Psychologia rozwojowa. Podstawowe pojęcia*, przeł. R. Andruszko, Kraków: Wydawnictwo UJ 2010.
- Schaffer H. R., *Rozwój społeczny. Dzieciństwo i młodość*, przeł. M. Bialecka-Pikul, K. Sikora, Kraków: Wydawnictwo UJ 2006.
- Schalock R. L. i in., *Intellectual Disability: Definition, Classification, and Systems of Supports*, Washington: AAIDD 2010.
- Schalock R. L., *Three Decades of Quality of Life*, „Focus of Autism and Other Developmental Disabilities” 2000, vol. 15, nr 2.
- Schipper H., *Quality of Life Principles of the Clinical Paradigm*, „Journal of Psychosocial Oncology” 1990, nr 8 (2-3).
- Schmid-Giovannini S., *Rady i wskazówki dla rodziców i wychowawców dzieci z uszkodzonym słuchem. Całościowa metoda przyswajania mowy dźwiękowej*, z. 1: *Wiek lat*, przeł. M. Góralówna, Warszawa: PKA 1985.
- Schwartz L., *Dostępność architektoniczna - budynki*, w: *Polska droga do Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych ONZ*, Kraków: Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego 2008.
- Sekulowicz M., *Integracja przedszkolna dzieci a postawy rodziców wobec osób niepełnosprawnych*, w: *Pedagogika specjalna szansą na realizację potrzeb osób niepełnosprawnych*, red. W. Dykciak, C. Kosakowski, J. Kuczyńska-Kwapisz, Olsztyn - Poznań - Warszawa: PTP 2002.
- Sekulowicz M., *Wypalenie się sił rodziców dzieci z niepełnosprawnością*, Wrocław: WN DSW 2013.
- Seligman M. E. P., *Optymizmu można się nauczyć. Jak zmienić swoje myślenie i swoje życie*, przeł. A. Jankowski, Poznań: Wydawnictwo Media Rodzina 1998.
- Seligman M. E. P., Walker E. F., Rosenhan D. L., *Psychopatologia*, przeł. J. Gilewicz, A. Wojciechowski, Poznań: Zysk i S-ka 2003.
- Sęk H., *Subiektywne koncepcje zdrowia: wybrane uwarunkowania*, „Przegląd Psychologiczny” 1992, vol. 35, nr 3.
- Sękowska Z., *Pedagogika specjalna: zarys*, Warszawa: PWN 1985.
- Sękowska Z., *Pedagogika w lecznictwie*, Warszawa: PZWL 1976.
- Sękowska Z., *Przystosowanie społeczne młodzieży niewidomej*, Warszawa: WSiP 1991.
- Sękowska Z., *Tyflopedagogika, cz. 1: Pedagogika niewidomych i niedowidzących. Zarys*, Warszawa: PWN 1981.
- Sękowska Z., *Wprowadzenie do pedagogiki specjalnej*, Warszawa: Wydawnictwo WSPS 1998.
- Sękowski A., *Osiągnięcia uczniów zdolnych*, Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL 2001.
- Sękowski A., *Osobowość a postawy wobec niepełnosprawnych*, „Czasopismo Psychologiczne” 1998, t. 4, nr 2.
- Sękowski A., *Psychospołeczne determinanty postaw wobec inwalidów*, Lublin: Wydawnictwo UMCS 1994.

- Sękowski A., *Tendencje integracyjne a postawy wobec osób niepełnosprawnych*, w: *Pedagogika specjalna w reformowanym ustroju edukacyjnym. Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, Kazimierz Dolny, 25-26 maja 2000*, red. Z. Palak, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2001.
- Shapiro A., *Everybody Belongs: Changing Negative Attitudes Toward Classmates with Disabilities*, New York: Routledge Falmer 2000.
- Shattock P., Whiteley P., *Biochemical Aspects in Autism Spectrum Disorders: Updating the Opioid-Excess Theory and Presenting New Opportunities for Biomedical Intervention*, „Expert Opinion of Therapeutic Targets” 2002, nr 6 (2).
- Shepherd J., *Rise in Number of Pupils with Special Educational Needs*, „The Guardian”, 30.06.2009.
- Sheridan C. L., Radmacher S. A., *Psychologia zdrowia. Wyzwanie dla biomedycznego modelu zdrowia*, przeł. A. Dodziuk i in., Warszawa: IPZ PTP 1998.
- Shonkoff J. R., Meisels S. J., *Handbook of Early Childhood Intervention*, Cambridge: Cambridge University Press 2000.
- Shonkoff J. P., Phillips D. A., *From Neurons to Neighbourhood. The Science of Early Childhood Development*, Washington: National Academy Press 2000.
- Shontz R. C., *Ciężkie choroby przewlekłe*, w: *Praktyka psychologiczna w rehabilitacji inwalidów*, red. J. R. Garrett, E. S. Levine, przeł. Z. Obniski, Warszawa: PZWL 1972.
- Sibiński L., *Social Aspects of Disability: Social Movements, Social Organization and Legislative Action*, Katowice: Śląsk 2000.
- Sięgień A. J., *Paradygmat*, w: *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, red. T. Pilch, Warszawa: Żak 2005, t. 4.
- Siemaszko A., *Granice tolerancji. O teoriach zachowań dewiacyjnych*, Warszawa: PWN 1993.
- Simeonsson R. J., *Risk, Resilience, and Prevention. Promoting the Well-Being of At-Risk Children*, Baltimore: Brookes Publishing 1994.
- Skarżyński H., *Wszczępy ślimakowe i pniowe*, w: *Audiologia kliniczna. Zarys*, red. A. Pruszczyk, A. Obrębski, Poznań: WN UM 2010.
- Skinner B. R., *The Technology of Teaching*, New York: Appleton-Century-Crofts 1968.
- Skorek E. M., *Oblicza wad wymowy*, Warszawa: Żak 2001.
- Skórny Z., *Rewalidacja dzieci chorych i niepełnosprawnych fizycznie a uczestnictwo w działaniu*, „Szkoła Specjalna” 1986, nr 1.
- Słownik języka polskiego*, red. M. Szymczak, Warszawa: PWN 1999.
- Sokołowska M., Ostrowska A., *Socjologia kalektwa i rehabilitacji. Wybrane problemy*, Wrocław - Warszawa - Kraków - Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich 1976.
- Sołtysiak T., Łabuć-Kryśka I., Budrewicz L., *Postawy młodzieży szkół ponadpodstawowych wyrażane w opiniach i poglądach wobec dzieci odbiegających od normy*, w: *Dziecko niepełnosprawne w rodzinie. Socjalizacja i rehabilitacja*, red. M. Chodkowska, Lublin: Wydawnictwo UMCS 1995.

- Spławiec M., *Stosunek warszawskiej młodzieży licealnej do osób niepełnosprawnych*, „Niepełnosprawność i Rehabilitacja” 2002, nr 2.
- Społeczna psychologia kliniczna*, red. H. Sęk, Warszawa: PWN 1998.
- Stan zdrowia ludności Polski w 2004 r.*, Warszawa: GUS 2006.
- Stan zdrowia ludności Polski w 2009 r.*, Warszawa: GUS 2011.
- Stankowski A., *Niepełnosprawni w opinii publicznej (charakterystyka porównawcza 1977-1997)*, „Auxilium Sociale. Wsparcie Społeczne” 1997, nr 3-4.
- Stanowisko Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych z dnia 5.04.2005 r. (L.dz. BON-1-42110-48-RK/05).
- Stańdo-Kawecka B., *Rozmiary i struktura zachowań dewiacyjnych młodzieży*, w: *Przebiegłość i zachowania dewiacyjne dzieci i młodzieży w Krakowie*, red. A. Gaberle, Kraków: Zakamycze 2001.
- Steckiewicz S., Woźniak Z., *Aspekty prawno-organizacyjne rynku pracy dla osób z ograniczoną sprawnością*, w: *Osoby z ograniczoną sprawnością na rynku pracy*, red. A. Brzezińska, Z. Woźniak, K. Maj, Warszawa: Academica 2007.
- Stefańska-Klar R., *Dziecko ze spektrum autyzmu w przedszkolu i szkole ogólnodostępnej*, w: *Praca z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w przedszkolu i szkole ogólnodostępnej*, red. J. Skibska, M. Warchał, Bielsko-Biała: Wydawnictwo Naukowe ATH 2012.
- Stein-Szała K., *Wiedza nauczycieli na temat autyzmu*, w: *Osoba autystyczna w rodzinie i środowisku lokalnym. Doświadczenia lubuskie*, red. A. Rudzińska-Rogoża, J. Lipińska-Lokś, Zielona Góra: Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym „Dalej Razem” 2010.
- Stochmiałek J., *Osoby dorosłe niepełnosprawne w obszarze zainteresowań andragogiki*, w: *Dorobłość, niepełnosprawność, czas współczesny. Na pograniczach pedagogii specjalnej*, red. K. D. Rzedzicka, A. Kobyłańska, Kraków: Impuls 2003.
- Stopyra W., *Widzenie barw*, „Okulistyka” 2012, z. 3 (19).
- Stuart-Hamilton I., *Psychologia starzenia się: wprowadzenie*, przeł. A. Błachnio, Poznań: ZyskiS-ka 2006.
- Suchodolski B., *Wychowanie mimo wszystko*, Warszawa: WSiP 1990.
- Sulestrowska H., *Zaburzenia zachowania i nieprawidłowy rozwój osobowości u dzieci i młodzieży*, w: *Psychiatria wieku rozwojowego*, red. A. Popielarska, M. Popielarska, Warszawa: PZWL 2000.
- Szabała B., *Stereotypowy wizerunek osób niewidomych*, w: *Dystans społeczny wobec osób z niepełnosprawnością jako problem pedagogiki specjalnej*, t. 1: *Przyczyny - Konsekwencje - Przeciwdziałanie*, red. M. Parchomiuk, B. Szabała, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2012.
- Szabała B., *Stereotypy odnoszące się do osób z upośledzeniem umysłowym - konsekwencje i sposoby zmiany*, w: M. Chodkowska i in., *Stereotypy niepełnosprawności. Między wykluczeniem a integracją*, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2010.
- Szarota Z., *Starzenie się i starość w wymiarze instytucjonalnego wsparcia*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe UP 2010.

- Izawarski Z., *Mądrość i sztuka leczenia*, Gdańsk: słowo/obraz terytoria 2005.
- Szczepankowski B., *Język migany w szkole*, Warszawa: WSiP 2004.
- Szczepankowski B., Koncewicz D., *Język migowy w terapii*, Łódź: Wydawnictwo WSP 2008.
- Szczepankowski B., *Niestyszący, głusi, głuchoniemi. Wyrównywanie szans*, Warszawa: WSiP 1999.
- Szczepankowski B., *Wspomaganie rozwoju dziecka niestyszącego: audiofonologia pedagogiczna*, Warszawa: Wydawnictwo UKSW 2009.
- Szczupal B., *Godność osoby z niepełnosprawnością. Studium teoretyczno-empiryczne poczucia godności młodzieży z dysfunkcją ruchu*, Kraków: Akapit 2009.
- Szczupal B., *Prawa dziecka hospitalizowanego - współczesne uwarunkowania i możliwości realizacji*, w: *Dyskursy pedagogiki specjalnej. Relacje i doświadczenia społeczne osób z niepełnosprawnością*, red. C. Kosakowski, A. Krause, M. Wójcik, Toruń - Olsztyn: Akapit 2009.
- Szluz B., *Osoby niepełnosprawne w Unii Europejskiej - sytuacja i perspektywy*, „Seminare - poszukiwanie naukowe” 2007, nr 24.
- Szmidt K., *Twórczość i pomoc w tworzeniu w perspektywie pedagogiki społecznej*, Łódź: Wydawnictwo UŁ 2001.
- Szmiągalska B., *Skala Poczucia Kontroli u Dzieci Przedszkolnych - SPK-DP: podręcznik*, Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych PTP 1996.
- Szmurło D. i in., *Dostęp do opieki okulistycznej w Polsce. Podejście systemowe. Najważniejsze problemy związane z dostępem do świadczeń okulistycznych*, Kraków: CEESTAHC, Fundacja Watch Health Care 2012.
- Szpunar M., *Czym są nowe media - próba konceptualizacji*, „Studia Medioznawcze” 2008, nr 4 (35).
- Szpunar M., *Flaming i trolling formy agresji werbalnej w internecie*, „Kwartalnik Pedagogiczny” 2009, nr 4 (214).
- Sztompka P., *Socjologia zmian społecznych*, Kraków: Znak 2005.
- Sztompka P., *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Kraków: Znak 2002.
- Sztompka P., *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Kraków: Znak 2012.
- Szumski G., *Dobór i kształcenie uczniów zdolnych. Studium porównawcze o legitymizacji instytucji edukacyjnych*, Warszawa: Wydawnictwo WSPS 1995.
- Szumski G., *Edukacja inkluzyjna - geneza, istota, perspektywy*, „Kwartalnik Pedagogiczny” 2006, nr 1.
- Szumski G., *Funkcje szkół specjalnych w prointergacyjnym systemie kształcenia - analiza doświadczeń zachodnioeuropejskich*, „Roczniki Pedagogiki Specjalnej” 2000, t. 11.
- Szumski G., *Teoretyczne implikacje edukacji włączającej*, w: *Uczeń z niepełnosprawnością w szkole ogólnodostępnej*, red. Z. Gajdzica, Sosnowiec: Humanitas 2011.
- Szumski G., *Wokół edukacji włączającej. Efekty kształcenia uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim w klasach specjalnych, integracyjnych i ogólnodostępnych*, Warszawa: Wydawnictwo APS 2010.

- Szychowiak B., *Wychowanie dzieci niepełnosprawnych ruchowo, w: Dziecko niepełnosprawne w rodzinie*, red. I. Obuchowska, Warszawa: WSiP 2005.
- Slenzak J., *Uczeń z odchyleniami w stanie zdrowia i rozwoju*, Warszawa: WSiP 1984.
- Śliwerski B., *Pedagogika dziecka. Studium pąjdocentryzmu*, Gdańsk: GWP 2007.
- Śliwerski B., *Współczesna myśl pedagogiczna. Znaczenia, klasyfikacje, badania*, Kraków: Impuls 2009.
- Śmigiel R., Stembalska A., *Niepełnosprawność intelektualna uwarunkowania genetycznego - wybrane aspekty*, „Nowa Pediatria” 2007, nr 4.
- Światowa Organizacja Zdrowia, *Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF)*, Warszawa: Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia 2009.
- Tannenbaum A., *Gifted children: Psychological and educational perspectives*, New York: Macmillan 1983.
- The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education* (Decyzja z Salamanki oraz wytyczne dla działań w zakresie specjalnych potrzeb edukacyjnych), Paris: UNESCO 1994.
- The Warnock Report: Special Educational Needs. Report of the Committee of Enquiry into the Education of Handicapped Children and Young People*, London: Her Majesty's Stationery Office 1978.
- Thomas C., *Sociologies of Disability and Illness. Contested Ideas in Disability Studies*, Medical Sociology, Basingstoke: Palgrave Macmillan 2007.
- Thompson R. J., Gil K. M., Burbach D. J., Keith D. B., Kinney T. B., *Psychological Adjustment of Mothers of Children and Adolescents with Sickle Cell Disease: The Role of Stress, Coping Methods and Family Functioning*, „Journal of Pediatric Psychology” 1993, nr 18 (5).
- Thrasher F., *The Gang. A study of 1,313 gangs in Chicago*, Chicago: The University of Chicago Press 1960.
- Tkaczyk G., *Kształcenie myślenia dzieci w kontekście konwencjonalnych oddziaływań rehabilitacyjnych*, w: *Nauczanie i wychowanie osób lekko upośledzonych umysłowo*, red. C. Kosakowski, Toruń: Akapit 2001.
- Tomaszewski P., *Polski język Migowy - mity i fakty*, „Poradnik Językowy” 2004, nr 6.
- Tomaszewski T., *Ślady i wzorce*, Warszawa: WSiP 1976.
- Topór-Mądry R., *Choroby przewlekłe. Obciążenie, jakość życia i konsekwencje ekonomiczne*, „Zdrowie Publiczne i Zarządzanie” 2011, vol. 1.
- Tucholska S., *Zachowanie przystosowawcze i jego pomiar*, w: *Studia z psychologii w Katedrze Psychologii Uniwersytecie Lubelskim*, red. A. Januszewski, P. Oleś, W. Otrębski, Lublin: Wydawnictwo KUL 1996.
- Twardowski A., *Kształtowanie dialogowej kompetencji komunikacyjnej u uczniów niepełnosprawnych intelektualnie*, Poznań: Wydawnictwo UAM 2002.
- Twardowski A., *Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci z niepełnosprawnościami w środowisku rodzinnym*, Poznań: WN UAM 2012.
- Tylka J., *Psychosomatyka: wybrane zagadnienia z teorii i praktyki*, Warszawa: Wydawnictwo UKSW 2000.

- fyszkowa M., *Zdolności, osobowość i działalność uczniów*, Warszawa: PWN 1990.
- Uchwała Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 r., *Karta Praw Osób Niepełnosprawnych*, M.P. z 13.08.1997 r., Nr 50, poz. 475.
- Uczelnie wyższe i ich finanse w roku 2009*, Warszawa: GUS 2010.
- UNICEF, *A league table of child maltreatment deaths in rich nations (Tabela klasyfikacyjna przypadków śmiertelnych maltretowanych dzieci w bogatych krajach)*, Florencja: Centrum Innocenti Research 2003.
- United Nations Organisation, *Declaration of the Rights of the Child*, New York: UN 1959.
- United Nations Organisation, *The Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities (Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych)*, New York: UN 1993.
- United Nations Organization, *Convention on the Rights of the Child (Konwencja praw dziecka)*, New York: UN 1989.
- United Nations Organization, *Universal Declaration of Human Rights (Powszechna Deklaracja Praw Człowieka)*, New York: UN 1948.
- Upośledzenie umysłowe - pedagogika*, red. K. Kirejczyk, Warszawa: PWN 1981.
- Urban B., *Ewolucja zaburzeń w zachowaniu a profilaktyka i resocjalizacja w środowisku otwartym*, w: *Resocjalizacja - w stronę środowiska otwartego*, red. I. Pospiszyn, M. Konopczyński, Warszawa: Pedagogium 2007.
- Urban B., *Kryteria, geneza i ewolucja zaburzeń zachowania w świetle współczesnych badań*, w: *Uwarunkowania i wzory marginalizacji społecznej współczesnej młodzieży*, red. W. Kubik, B. Urban, Kraków: Wydawnictwo WAM 2005.
- Urban B., *Ocena rezultatów resocjalizacji*, w: *Resocjalizacja: teoria i praktyka pedagogiczna*, red. B. Urban, J. M. Stanik, Warszawa: PWN 2008.
- Urban B., *Zaburzenia w zachowaniu i przestępczość młodzieży*, Kraków: Wydawnictwo UJ 2000.
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z 29 lipca 2005 r., Dz. U. nr 180, poz. 1493.
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Dz. U. z 2003 r. nr 7, poz. 79.
- Ustawa o systemie oświaty z 7 września 1991 r., Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późn. zm.
- Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Dz. U. nr 123, poz. 776 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, art. 12 ust. 1, Dz. U. nr 162, poz. 1118.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Dz. U. nr 123 poz. 776 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego, Dz. U. nr 100, poz. 1080, z późn. zm.
- Yygotzky L. S., *Mind in Society*, Cambridge: Harvard University Press 1978.

- Walden-Galuszko K. de, *Ocena jakości życia uwarunkowana stanem zdrowia*, w: *Jakość życia w chorobie nowotworowej: wybrane zagadnienia*, red. J. Meyza, Warszawa: Centrum Onkologii Instytutu im. M. Skłodowskiej-Curie 1997.
- Walther R., *Tyflopedagogika. Wprowadzenie do pedagogiki osób z zaburzeniami wzroku* przeł. J. Mink, Gdańsk: GWP 2007.
- WHO *Multi-country Study on Womens Health and Domestic Violence Against Women* (Międzynarodowe badania WHO dotyczące zdrowia kobiet i przemocy domowej wobec kobiet), Genewa: World Health Organization 2005.
- WHOQOL Group, *The World Health Organization Quality of Life Assessment (WHOQOL) Position Paper from the World Health Organization*, „Social Science & Medicine” 1995, nr 41.
- Wiącek G., *Pomiar efektywności kształcenia integracyjnego dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*, w: *Normalizacja środowisk życia osób niepełnosprawnych*, red. Cz. Kosakowski, A. Krause, Olsztyn: Wydawnictwo UWM 2005.
- Wierzbński P. i in., *Zaburzenia ośrodkowej neurotransmisji w przebiegu autyzmu dzieci*, w: *Postępy Psychiatrii i Neurologii* 2005, nr 14 (1).
- Winczura B., *Dziecko z autyzmem. Terapia deficytów poznawczych a teoria umysłu*, Kraków: Impuls 2008.
- Wise P. H., *Developmental Disabilities and Chronic Illness*, w: *Nelson Textbook of Pediatrics* red. R. M. Kliegman, R. E. Behrman, H. B. Jenson, B. F. Stanton, Philadelphia: W. S. Saunders 2007.
- Wiszejko Wierzbicka D., *Czynniki warunkujące jakość życia osób niepełnosprawnych*, w: *Wsparcie dla osób z ograniczeniami sprawności i ich otoczenia. Wyniki badań* red. A. I. Brzezińska, J. Pluta, P. Rycielski, Warszawa: Scholar 2010.
- Wolfensberger W., *A Reconceptualization of Normalization as Social Role Valorization*, „Mental Retardation” 1984, nr 34 (7).
- Wolfensberger W., *Social Role Valorization and, or Versus „Empowerment”*, „Mental Retardation” 2002, nr 40.
- Wolfensberger W., *Social Role Valorization. A Proposed New Term for the Principle of Normalization*, „Mental Retardation” 1983, t. 21, nr 6.
- Wolfensberger W., *The Principle of Normalization in Human Services*, Toronto: National Institute on Mental Retardation 1972.
- Wolski P., *Niepełnosprawność ruchowa. Między diagnozą a działaniem*, Warszawa: Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich 2013.
- Wolski P., *Utrata sprawności. Radzenie sobie z niepełnosprawnością nabytą a aktywizacja zawodowa*, Warszawa: Scholar 2010.
- Woynarowska A., *Niepełnosprawność intelektualna w publicznym i prywatnym dyskursie*, Kraków: Impuls 2010.
- Woźniak Z., *Niepełnosprawność i niepełnosprawni w polityce społecznej - społeczny kontekst medycznego problemu*, Warszawa: Academica 2008.
- Woźniak Z., *Uwarunkowania aktywności zawodowej osób z ograniczoną sprawnością ruchową*, w: *Osoby z ograniczoną sprawnością na rynku pracy*, red. I. Brzezińska, Z. Woźniak, K. Maj, Warszawa: Academica 2007.

- (Wójcik M., *Kultura Głuchych*, w: *Życie z niepełnosprawnością - wyzwania edukacyjne, rehabilitacyjne i normalizacyjne*, red. A. Krause, K. Materna, J. Rzeznicka-Krupa, Gdańsk: IP WNS UG 2010.
- wrona S., *Osoba głęboko upośledzona umysłowo w systemie edukacji. Analiza porównawcza zajęć rewalidacyjno-wychowawczych*, Kraków: Impuls 2011.
- Wróblewski A. K., *Historia fizyki: od czasów najdawniejszych do współczesności*. Warszawa: PWN 2007.
- Wsparcie dla osób z ograniczeniami sprawności i ich otoczenia. Wyniki badań*, red. A. I. Brzezińska, J. Pluta, P. Rycielski, Warszawa: Scholar 2010.
- Wspomaganie rozwoju umysłowego oraz edukacja matematyczna dzieci w ostatnim roku wychowania przedszkolnego i w pierwszym roku szkolnej edukacji*, red. E. Gruszczyk-Kolczyńska, Warszawa: Wydawnictwo Edukacja Polska 2009.
- Wyczesany J., *Pedagogika upośledzonych umysłowo. Wybrane zagadnienia*, Kraków: Impuls 2002.
- Wytyczne Ministerstwa Oświaty i Wychowania z dnia 14 października 1983 r., nr KS -431320-50/83.
- Zakrzewska-Manterys E., *Rozmowa terapeutyczna czyli jak zrobić Królika Rogera*, „*Bar-dziej Kochani!*” 1998, nr 2.
- Zakrzewska-Manterys E., *Upośledzeni umysłowo. Poza granicami człowieczeństwa*, Warszawa: Wydawnictwo UW 2010.
- Zamkowska A., *Bariery i uwarunkowania edukacji włączającej*, w: *Uczeń z niepełnosprawnością w szkole ogólnodostępnej*, red. Z. Gajdzica, Sosnowiec: Humanitas 2011.
- Zamkowska A., *Normalizacja w kształtowaniu środowiska rodzinnego uczniów słabosłyszących i pełnosprawnych uczących się w integracji - analiza porównawcza*, w: *Pedagogika specjalna w reformowanym ustroju edukacyjnym*, red. Z. Palak, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2001.
- Zamkowska A., *Systemy kształcenia integracyjnego w wybranych krajach Unii Europejskiej*, Radom: PR 2004.
- Zamkowska A., *Szkolnictwo specjalne w roli tradycyjnej i nowej*, w: *Osoba z upośledzeniem umysłowym w realiach współczesnego świata*, red. M. Chodkowska, D. Osik-Chudowolska, Kraków: Impuls 2011.
- Zaorska M., *Edukacja osób głuchoniewidomych - rzeczywistość praktyki pedagogicznej (refleksje krytyczne)*, w: *Pedagogika specjalna - koncepcje i rzeczywistość*, red. T. Żółkowska, Szczecin: Print Group 2007.
- Zaorska M., *Perspektywy rozwoju surdopedagogiki w Polsce*, w: *Dyskursy pedagogiki specjalnej. Pomiędzy teorią a praktyką*, red. Cz. Kosakowski, A. Krause, S. Przybyliński, Olsztyn: Wydawnictwo UWM 2006.
- Zapolska B., Kaczmarek M., *Rzadkie zespoły kliniczne związane z nadwrażliwością pokarmową u dzieci*, „*Terapia!*” 1998, nr 5.
- Zarządzenie z 15.02.1999 o zmianie ustroju szkolnego, Dz. U. MENiS, nr 12, poz. 1.
- Zarządzeniu nr 29 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 października 1993 w sprawie zasad organizowania opieki nad uczniami niepełnosprawnymi, ich kształcenia

- w ogólnodostępnych i integracyjnych publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oraz organizacji kształcenia specjalnego, Dz. Urz. MEN nr 9, poz. 36.
- Zawiślak A., *Jakość życia osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną*, Warszawa: Difin 2011.
- Zbiorczy raport z diagnozy świadczonych usług z zakresu rehabilitacji społecznej dla osób niepełnosprawnych w Polsce, red. B. M. Kaczmarek, Warszawa: Fundacja im. Stefana Batorego, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej 2011.
- Zderkiewicz H., Pielecki A., *Rozwój fizyczny dzieci głębiej upośledzonych*, w: *Wybrane zagadnienia z psychologii dziecka upośledzonego umysłowo*, red. Z. Sękowska, Lublin: Wydawnictwo UMCS 1983.
- Zeidler W., *Smutna tradycja wykluczenia*, w: *Niepełnosprawność. Wybrane problemy psychologiczne i ortopedagogiczne*, red. W. Zeidler, Gdańsk: GWP 2007.
- Zębik J., *Tożsamość osób g/Głuchych z implantem ślimakowym w Polsce*, w: *Młdziez głucha i słabostyszająca w rodzinie i otaczającym świecie: dla terapeutów, nauczycieli wychowawców i rodziców*, red. J. Kobosko, Warszawa: Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu „Usłyszeć Świat” 2009.
- Zigler E., Hodapp R. M., *Understanding Mental Retardation*, Cambridge: University Press 1986.
- Zimbardo F. G., *Efekt Lucyfera. Dlaczego dobrzy ludzie czynią zło?*, przeł. A. Cybulko, Warszawa: PWN 2008.
- Zych A. A., *Geragogika specjalna - pedagogika specjalna osób zaawansowanych wiekowo*, w: *Człowiek i jego rodzina wobec utraty zdrowia i sprawności*, red. A. Nowicka, J. Bąbka, Lublin: Wydawnictwo Uczelni Zawodowej Zagłębia Miedziowego 2010.
- Żółkowska T., *Spoteczna (de)watoryzacja roli osoby niepełnosprawnej*, w: *Człowiek z niepełnosprawnością w rezerwacie przestrzeni publicznej*, red. Z. Gajdzica, Kraków: Impuls 2013.
- Żuraw H., *Obraz osób upośledzonych umysłowo w opiniach ludzi pełnosprawnych*, „Psychologia Wychowawcza” 1998, nr 4.
- Żyta A., *Szanse i zagrożenia integracyjnego kształcenia i bytowania osób z głębszą niepełnosprawnością intelektualną*, w: *Integracja osób niepełnosprawnych w edukacji i interakcjach społecznych*, red. Z. Kazanowski, D. Osik-Chudowolska, Lublin: Wydawnictwo UMCS 2003.